

זאת תורה

שבת פרשת לך-לך תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

חתונה - הליכה
אל הלא-נודע

חשוב טוב על מישהו אחר

הסיפור החסידי
בעל 'יסוד העבודה'

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים

רמז בפרשה
"ויעבור אברהם בארץ"

המדור *אלדים*
אברהם אוהבי

קצר
ואעניין!

לך לך לחתונה
נקודה מעובדת

תמימותו של אברהם אבינו
קבלת פנים לחתן וכלה

חשוב טוב
שיעור לבנות יעלת חן

בן חמשים לעצה
התוועדות יום הולדת

צדיקים מועטים
כש"ט אות יב

"שני אלפים תורה"
מעין גנים

ארבע מהפכות
סיכום שיטת הרמב"ם

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל הקוראים היקרים, שבת פרשת לך לך, עם אברהם אבינו היהודי הראשון היוצא לדרך, וגם אנו יוצאים לדרך עם גליון **ואביטה** חדש ומרענן, מלא בכל טוב.

השבוע בגליון:

נפתח ב'נקודה מעובדת' **לך לך לחתונה** על שלבי ההתקשרות בנישואין בהשוואה לציווי "לך לך". נמשיך לשיעור המלא, מתוך 'קבלת פנים' לחתן ולכלה **תמימותו של אברהם אבינו** על פי פירושי אור החיים ושפת אמת לפרשה. משם נעבור לשיעור נוסף בסדרת שיעורי **אמונה ובטחון** (הממשיכה גם השנה) והפעם על ההוראה "**חשוב טוב**" כח המחשבה הפועלת. המאמר הקצר **בן חמשים לעצה** הוא דברי ברכה לאחד התלמידים שהגיע לגיל העצה. נמשיך בלימוד מתוך **כתר שם טוב** אות יב, על הצדיקים המועטים.

במעין גנים נלמד על "שני אלפים תורה" של אברהם אבינו הקשורים דוקא לקשר עם אומות העולם. **במהפכה השניה** מתוך **ארבע המהפכות** בלימוד תורה נגיע לסיכום דעת הרמב"ם האוסר (כמעט) תמיד ליטול שכר על הלימוד. הסיפור החסידי יעסוק הפעם בבעל **יסוד העבודה מסלונים** שיום פטירתו ב"א חשון. **במענות ותשובות** נראה התייחסות למי שאינו מאמין בחיבור בין תורה ומדעים, על היחס בין תיקון המידות לתיקון המעשה ועוד. המדור **רמז בפרשה** עוסק בפסוק "ויעבר אברם בארץ...". ונחתום במדור **האהוב לילדים** ובו יסביר רזי על **אברהם אוהבי**, דרגות האהבה "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך".

שימו לב להתוועדות ביום ראשון הקרוב, פרטים במודעה בגב הגליון!

שבת שלום ומבורך,

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צלף | **אביחיל** | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

"לך לך" לחתונה

'סימנים' להתאמה, אף שאינם אוזנים במהות, ופרטים טפלים התופסים את העין ומטעים אותה), לראיה המקיפה במבט אחד את שליחות החיים המשותפת ואת הבית הנאמן בישראל שיקימו בני הזוג.

"אראך" רומז לראיה הדדית של אברהם והארץ – "אראה אותה לך" וגם "אראה אותך לה" – המגלה שאברהם והארץ ראויים זה לזה. כך, כשבני הזוג מתאימים הראיה ההדדית שלהם מגלה שהם ראויים זה לזה ולהשראת שכינה ביניהם – "[היא] ראויה לך ואתה ראוי לה... כי זה בלא זה אינם ראויים להשראת שכינה ולרוב ההצלחות" (אוה"ח על הפרשה). שלשת הפירושים-השלבים בנויים בסדר העבודה היסודי שמלמד מורנו הבעש"ט: ראשית נדרשת הכנעה והתמסרות, המתבטאת בנכונות להתחייב להליכה משותפת אל הלא-נודע שבחיים המשותפים. מתוך ההתמסרות הזו, שלמעלה מטעם ודעת, זוכים להבדל מכל הפרטים בהם נוגעת ההכרות הגלויה ולמבט על נסי המשקיף על כלל הבית העתידי והשליחות המשותפת לאורך ימים ושנים טובות. מתוך המבט הנבדל חוזרים אל פרטי המציאות ומחוללים בהם המתקה, כאשר זוכים לראות את בן-בת הזוג ולחוש כיצד הוא ראוי לי ואני ראוי לו, ובתוך ההתאמה ההדדית הזו (ורק בתוכה) שנינו ראויים להשראת שכינה ולרוב הצלחות בבניית בית נאמן בישראל, בהעמדת דורות ישרים מבורכים ובמימוש היעוד המשותף.

לארץ ישראל נאמר "כי יבעל בחור בתולה יבעלך בנך". הקשר בין עם ישראל לארצו הוא קשר אהבה עמוק, קשר נישואין (ולא רק 'פתרון דיוור' או 'מקלט בטוח'). היהודי הראשון שבא 'לפגוש את הכלה' הוא אברהם אבינו – הציווי הראשון שמצווה אותו ה' הוא ללכת אל הארץ, לו מובטחת הארץ כולה ועמו נכרתת עליה ברית (בדוגמת ברית הנישואין). לכן מתאים ללמוד מהציווי "לך לך... אל הארץ אשר אראך" לכל חתן וכלה:

ההליכה "אל הארץ אשר אראך" היא הליכה אל הלא-נודע, מתוך התמסרות והכנעה לדבר ה'. בכל נישואין, למרות ההכרות המוקדמת בין בני הזוג, הרגשה שיש התאמה מושכלת ביעדים משותפים ואף משיכת הלב, עדיין יש ממד של חתונה 'על עוור' והליכה אל הלא-נודע. בני הזוג יוצאים לדרך חדשה כשאף אחד לא יודע איך באמת ייראו החיים המשותפים. במובן זה, החתונה היא כמו לידה חדשה, ודווקא על כך אומרים 'מזל טוב!'. ההחלטה להתחתן היא כריתת ברית של מחויבות לחיי הנישואין שיבואו ולבן/בת הזוג, מתוך הכנעה לרצון ה' – "לכתך אחרי במדבר".

ה"אשר אראך" מתקיים בראיה נסית – ה' מוציא את אברהם מהגבלות המציאות הגשמית להקיף במבט אחד את הארץ כולה. כך, כהכנה לנישואין יש לעלות לראיה נסית – לעלות מהראיה הטבעית הנתפסת לפרטים קטנים-עד-קטנוניים (פרטים עיקריים שהם

תמימותו של אברהם אבינו

אזה"ח ושפת אמת לך לך

קיצור מהלך השיעור

כנהוג לאחרונה מלמד הרב את האזה"ח על הפסוק הראשון בפרשה ואת השפת אמת האחרון על הפרשה. השיעור שלפנינו ניתן בקבלת פנים לפני חתונה, וכך התקשרו הדברים, במתיקות רבה, לעניני נישואין. **פרק א** משוה בין ה"תמים" האמור בנח ל"תמים" האמור באברהם, והלימוד הנצרך משניהם עברנו. **פרק ב** מעמיק בשלשת פירושי האזה"ח על הליכת אברהם "אל הארץ אשר אראך" ומשווה את התהליך שבהם לתהליך הנישואין, שגם בו יש ממד של הליכה אל הלא-נודע המסתיים בהתאמה מופלאה בין בני הזוג (כהתאמת אברהם והארץ). **פרק ג** מביא את שלשת פירושי האזה"ח להקדמת "לך לך מארצך" ל"וממולדתך ומבית אביך" וחושף בהם מבנה פנימי. **פרק ד** מבאר לפי דברי האזה"ח מדוע צווי' ה' לאברהם מגיע ללא התגלות מוקדמת אליו. **פרק ה** עוסק בתכלית ברית המילה – בירור התאווה והחמדה בנפש, שתהיינה מופנות כולן לה', והעליה מכח הברית מ"אהבת עולם" ל"אהבה רבה" (בקירוב אברהם את כל העולם לה').

"תמים בדרכיו" ו"תמים"-שלם

והנה, שתי ההופעות הראשונות של "תמים" בתורה¹ הן ביחס לנח (בפרשת

ד **תמים** = 490, 10 פעמים 49 (7 ברבוע). יש 49 "תמים" בתנ"ך, 21 (6 במשולש) בתורה ו-28 (7 במשולש) בנ"ך (לפי הכלל הידוע בזה).

ה"תמים" הראשון בספר תהלים הוא בתחלת פרק טז – "בא דוד והעמידן [את כל **תריג** מצות התורה] על אחת עשרה" (מכות כד, א): "מזמור לדוד הוי' מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך. הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו וגו'". בין האחת עשרה, "הולך תמים" הוא ה"חד ולא בחשבון" הכולל את הכל. הערך הממוצע של שני הפסוקים – **תמים תהיה עם הוי' אלהיך** "הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו" – הוא 37 = 1369 (יחידה) ברבוע = "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב), "זה רוחו של מלך המשיח" (בראשית רבה ח, א). אמצעי התבות של שני הפסוקים עולים **אמת** (21), **אהיה**, ברבוע, סוד "אהיה אשר אהיה"; אמצעי התבות "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" = 121 = 11 ברבוע). והנה, שני הפסוקים מורכבים מ-**יה** אותיות שונות (ו-**אל** אותיות חוזרות) – **ת מ י ה ע ו א ל כ פ צ ד ק ב ר** = 1058 = הרבוע הכפול של 23 (**חיה**) – שני הפסוקים = הרבוע הכפול של 37 (**יחידה**) והם מורכבים מ-**יה** אותיות שעולות הרבוע הכפול של 23 (**חיה**)!

א. תמימות אברהם ונח

ראשי התבות של החתן והכלה – **מנחם מענדל יגאל תמר** – הם **תמים**, **תמים** תהיה עם הוי' אלהיך² (מצוה הכוללת את כל התורה כולה, כדברי הרמב"ם³). לדעת רבי יוסף טוב עלם (שהובאה במחזור ויטרי), ה-**ת** של "**תמים** [תהיה עם הוי' אלהיך]" היא **ת** רבתי. וכן מביא בעל הטורים: "**תמים**" – תיו גדולה, שאם תלך בתמימות כאלו קיימת מאל"ף ועד תי"ו". אצלנו ה-**ת** של "**תמים**" היא ה-**ת** של **תמר**, הכלה, בסוד "אשת חיל עטרת בעלה"⁴, וכמו שיתבאר.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. קבלת פנים מנחם-מענדל-יגאל ותמר ש"י קוניקוב. מוצאי' חשון תש"פ – כפר חב"ד.

א דברים יח, יג. **תמים** תהיה עם הוי' אלהיך = 556 = "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" – "תוכו כבדו" (גדר התמימות)! והוא עולה **תקון**, סוד עולם התקון, עולם התמימות.

ב ראה הלכות ע"ז סוף פ"א (ובלוקו"ש ח"ד עמ' 68-69 – פ"ט בשיחה – והנסמן שם).

ג משלי יב, ד.

מתדמה ליוצר, בסוד "הצור תמים פעלו",^י וד"ל.^{יא}

תמימות העבר ותמימות העתיד

כמו שאמרנו, צריך ללמוד מנח להיות ענו ושפל רוח בפני כולם, אבל ככל שהיה ענו ושפל רוח בפני כולם – אליה וקוץ בה, הוא לא הצליח להשפיע על בני הדור. לעומתו, כל הענין של אברהם אבינו שכן מצליח להשפיע על בני הדור – "את הנפש אשר עשו בחרן"^{יב}, את כל חייו הוא מקדיש במסירות נפש ממש לפרסם את האלקות בעולם, לעשות עוד יהודי ועוד יהודי. מי הוא יהודי? הכופר בעבודה זרה.^{יג} אף על פי שלא היו יהודים כמו שאנחנו מכירים, אברהם עשה עוד יהודי ועוד יהודי.^{יד}

השפעת אברהם אבינו על סביבתו היא מכח מה שנעשה "תמים" כאשר קיים את מצות ברית מילה, קבלה נוספת בשמו ונעשה "אב המון גוים" – "אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים. ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך"^{טו}. זו משמעות ה-ה, ה"תמים" – להיות "אב המון גוים", להשפיע על כל הגוים, להיות אור לגוים ("אברהם התחיל להאיר"^{טז}).

גם בנח וגם באברהם ה"תמים" סמוך ל"התהלך": בנח כתוב "נח איש צדיק תמים היה בדלתיו את האלהים התהלך נח"

האופרוף, העליה לתורה של החתן), "נח איש צדיק תמים"^{יז}, וביחס לאברהם, לו נאמר בסוף פרשת לך לך (פרשת השבוע של החתונה והשבוע ברכות) "התהלך לפני והיה תמים".

צריך להבין מהו ההבדל בין ה"תמים" של נח ל"תמים" של אברהם אבינו. גם מנח צריך ללמוד, צריך גם את ה"תמים" של נח, אבל העיקר – אנחנו יהודים והיהדות מתחילה מאברהם אבינו – צריך להיות "תמים" כאברהם אבינו, אצלו ה"תמים" קשור לברית המילה, העושה אותנו יהודים (וראויים להתחתן בקדושה ולהוליד זרע קדש ברכ הוי').

חז"ל אומרים שה"תמים" של נח הוא "תמים בדרכיו"^{יח} ("צדיק במעשיו ותמים בדרכיו"). הפירוש, כפי שמסביר רש"י, שהוא "ענו ושפל רוח" בפני כל הבריות – גם בפני הרשעים בדורו (וכמבואר באריכות באוה"ח הקדוש בתחלת פרשת נח").

ה"תמים" של אברהם הוא משהו אחר – אצלו "תמים" פירושו קודם כל שלם. קודם אברהם שלט על רמג אברים כמנין אברם (ג בחזקת ה כנודע), אבל היו חסרים לו חמשה אברים – שתי עינים, שתי אזנים וראש הגויה – אברים שאדם לא יכול לשלוט עליהם מכח עצמו, מכח הטבע (של "מח שליט על הלב"^{יט} בטבע), רק מכח אלקי שלמעלה מהטבע (כמו שמסביר השפת אמת בסוף הפרשה, וכדלקמן). בברית המילה הוא מקבל שליטה בכח אלקי על האברים המשלימים ל-רמח – נוספת בו ה והוא נעשה אברהם. אז הוא נעשה שלם ומתדמה ליוצרו – הצורה

י דברים לב, ד. "הצור תמים פעלו" משלים את אברהם ל-1225, 35, יהודי, ברבוע, שהוא 49 במשולש, סוד "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר זר" (שמות ג, טו) כנודע. יא והוא סוד אברהם בגימטריא "בצלם אלהים".

יב בראשית יב, ה.

יג מגלה יג, א.

יד כללות היהודים שעשה אברהם אבינו היא אליעזר עבד אברהם העולה יהודי כופר בעבודה זרה!

טו בראשית יז, ד-ה.

טז שמות רבה טו, כ.

ה בראשית ו, ט.

ו שם יז, א.

ז ע"ז, א.

ח וכפי שנתבאר בשיעור אוה"ח נח (נדפס ב"ואביטה" נח).

ט זרה ח"ג רכד, א; תניא פ"ב.

שרנו את ניגון אדמו"ר הזקן לפסוק "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי"^כ. יש בפסוק ארבע מדרגות קירוב ואהבה בין החתן והכלה^{כא} – "אחתי" מצד הטבע, אהבה טבעית של אח ואחות; "רעיתי" זו כבר אהבה רגשית של דוד ורעיה; "יונתי" היינו הסתכלות בעינים, "עיניך יונים"^{כב}, מדרגה של קשר במוחין; אבל "תמתי" היינו רצון אחד לשניהם, דבקות שלמעלה מטעם ודעת. ה"תמים" של אברהם אבינו, "התהלך לפני והיה תמים", הוא דרגת "תמתי" כלפי קוב"ה.

[דרגת "תמתי" מרומזת במיוחד בשם הכלה – **תמר** – המתחיל **תמ**, "תמתי", וה-**ר**

היא "רעיתי". כלומר, הכלה, **תמר**, כוללת בפירוש שתי דרגות מתוך "אחתי רעיתי יונתי תמתי" – **תמתי-רעיתי**. תמתי היינו רצון פשוט שלמעלה מטעם ודעת, בחינת כתר ("אשת חיל עטרת בעלה", כנ"ל), ורעותא דלבא, "רעיתי", בת הזוג של הדוד. הרי כל שיר השירים הוא שיר האהבה בין הדוד והרעיה, כאשר כאן ה"רעיתי" כוללת גם את "אחתי" וה"תמתי" גם את "יונתי". שוב, **תמר** היא **תמתי-רעיתי**^{כג} וראשי התבות מנחם-מענדל-יגאל-תמר הם **תמים**].

שוב, צריכים גם את השפלות והענוה של

ובאברהם "התהלך לפני והיה תמים"^{כד}. כפי שמסביר רש"י בתחלת פרשת נח, אצל נח "התהלך" הוא בעבר ואצל אברהם "התהלך" הוא לעתיד – ה"תמים בדרכיו" של נח שייך לעבר, התנהגות בענוה (גם אם אינה ענוה בעצם, אלא התנהגות בלבד) היא בחינת "דרך ארץ" ש"קדמה לתורה"^{כה}, ותמימות אברהם אבינו שייכת לעתיד, להליכתו לייסד עם חדש, עם של תורה (אכן, בהיות ש"דרך ארץ קדמה לתורה" גם אצל אברהם אבינו, בהיותו אברם, קיימת בחינה זו – כמתבטא בכך שלא דחה מעמו את לוט, כלדקמן)^{כו}.

להגיע ל"תמתי"

איך עוד מתפרש התאר "תמים"? קודם

יז מתמים לתמים: "תמים היה בדרתיו את האלהים **התהלך נח... התהלך לפני והיה תמים**" = 3288 = 2 פעמים 1644, 12 פעמים 137 = "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". 3288 = 6 פעמים 548 = "תמים... נח" (תמים במ"ס = נח במ"ה), היינו **תמים נח** ב"רצוא ושוב": **ת תמ תמי תמים תמים נ תמים נח מים נח מים נח מים נח נח נח** (רק ה'אחור': **ת תמ תמי תמים תמים נ תמים נח** = 2868 = "עשר ספירות בלימה": **כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות**). "התהלך... תמים" = 950, חיי נח. 548 ועוד 950 ("תמים... נח" "התהלך... תמים") = 1498 (**דוד** פעמים **מגן דוד**), התבות האמצעיות: "היה בדרתיו את האלהים **התהלך**" "לפני והיה" = 1790 (42, 1764 ברבוע, ועוד **והיה**, הוי'; 42 היינו הזוג של 58, חן-נח, כנודע. "תמים היה בדרתיו את האלהים **התהלך נח**" = 2142 = 42 פעמים 51 = 21, **אהיה**, פעמים **אמונה** – **אמונה** במ"ק = 21) = 5 פעמים **משיח**, **משיח** פנים ואחור (**מ משי משיח משיח משיח יח נח**). יח ויקרא רבה ט, ג. תנדב"א א.

יט וכפי ששמענו בשם אחד מחכמי הדור שליט"א שדרש השבת כי "התהלך" הוא לשון עבר ועתידי כאחד, ללמד שרק הליכה עקבית, הממשיכה מהעבר לעתיד – בסוד "כי שמרו [בלשון עבר] אמרתך ובריתך ינצרו [בלשון עתיד]" (דברים לג, ט) – היא הליכה בת קיימא המאפשרת התקדמות ובנין (הליכה בבנין 'בבד', שיש לה משקל וקיום).

"תמתי" היינו רצון אחד לשניהם, דבקות שלמעלה מטעם ודעת. ה"תמים" של אברהם אבינו, "התהלך לפני והיה תמים", הוא דרגת "תמתי" כלפי קוב"ה

כ ש"ה, ש.ב.

כא לקוטי באורים (להרה"צ ר' הלל מפאריטש זצ"ל) לקונטרס ההתפעלות פ"ב אות לה; ברית הנישואין מאמר "אני ישנה ולבי ער"; יין משמח ח"ד תורה "אחתי רעיתי יונתי תמתי".

כב ש"ה, ש.א, טו.

כג שאר אותיות **תמתי רעיתי** משלימות ל-900, 30 ברבוע, סוד הלב היהודי כנודע.

הוא שה' אומר לאברהם שאני אראה לך את הארץ כולה, בבת אחת, לארכה לרחבה, כמו שנאמר "שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה"^ד. זו ראייה נסית, שהרי אין בכח העין הגשמית לראות את ארץ ישראל כולה כאחת.

בפירוש השלישי^ה הוא מביא מאמר חז"ל (על הפסוק "אשר אני שכן בתוכה כי אני הוי' שכן בתוך בני ישראל"^ו) ש"אין השכינה שורה אלא בתוך בני ישראל, ובעודן בארץ" – כאשר עם ישראל שוכן בציון, בארץ ישראל. הוא מקשר זאת ל"אל הארץ אשר אראך" – "אתה ראוי לארץ והארץ ראויה לך". הוא כותב ביטוי יפהפה ששייך לחתן וכלה, שכל אחד ראוי לשני. "אל הארץ אשר אראך" – אני רוצה להראות לך את הארץ ורוצה להראות לארץ אותך. כמו שעושים מפגש, שידוך, השדכן רוצה להראות לכל אחד את השני – רוצה להראות לחתן-אברהם את הכלה-הארץ ורוצה להראות לכלה-הארץ את החתן-אברהם. הוא מבין שהם יתאהבו מיד אחד בשני, כי זהו שידוך מן השמים – יתגלה ש"אתה ראוי לארץ והארץ ראויה לך". זו הכוונה ב"אל הארץ אשר אראך" – אראה לך את הארץ ואראה לארץ אותך – "כי זה בלא זה אינם ראויים להשראת שכינה ולרב

עוד רמזו, שיראנה לו כולה דכתיב [להלן יג, יד] שא נא עיניך וראה צפונה ונגבה וגו', ונתן לו כח הראיה לראות כולה.

כו בראשית יג, יד.

כז וזה לשונו:

עוד יתבאר על דרך מה שאמרו בספרי בפסוק אשר אני שוכן בתוכה אשר אני שוכן בתוך בני ישראל [במדבר לה, לד], אין שכינה שורה אלא בתוך בני ישראל ובעודן בארץ ע"כ והוא שאמר ה' לאברהם אל הארץ אשר אראך פירוש ראויה לך ואתה ראוי לה, ושיעור התיבה הוא אראה אותך לה ואראה אותה לך, כי זה בלא זה אינם ראויים להשראת שכינה ולרוב ההצלחות.

כח במדבר לה, לד.

נח, מה שהוא נח לבריות וממילא נח למקום ("נח נח"), והעיקר צריכים את ההשראה האלקית של אברהם אבינו – להיות תמים (שלם) עם ה' (במסירות נפש למעלה מטעם ודעת, בחינת "תמת").

ב. לך לך לחתונה עם הארץ (פירושי אוה"ח ל"אראך")

חתונה 'על עוור' – לידה מחדש

בסוף הפסוק הראשון של פרשתנו, "לך לך", מודגש שה' לא מגלה לאברהם אבינו בתחלה לאן הוא הולך – "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". כמו חתונה – מכירים, היו כמה פגישות, יש משיכת הלב, הכל טוב, אבל לא יודעים בדיוק לאן הולכים. בכל חתונה יש בחינה, יש ממד, של 'להתחתן על עוור' – קפיצת נחשון, לידה מחדש. זהו ה"מזל טוב" בחתונה – החתן והכלה נולדים מחדש, מתחילים חיים חדשים, "אל הארץ אשר אראך".

שלשת פירושי "אראך"

לאור החיים הקדוש יש שלשה פירושים על "אל הארץ אשר אראך":

הפשט הפשוט, שה' לא מגלה לאברהם אבינו לאיפה הוא הולך – הוא רוצה לנסות אותו, האם ילך בתמימותו (התמימות שעוד לפני ברית המילה), מתוך האמונה הפשוטה שה' אמר לו לצאת ממקומו, ילך 'על עוור' בלי לדעת את היעד. מתוך אמונה, הכנעה ושפלות הוא הולך – ער גייט. זהו הפירוש הראשון^ז. הפירוש השני^ח ב"אל הארץ אשר אראך"

כד וזה לשונו:

"אל הארץ אשר אראך". פירוש שלא הודיעו, לראות אם ימהר לעשות דבר מלך שלטון מבלי דעת המקום, וזה נסיון מהנסיגות.

כה וזה לשונו:

הצלחות" (היינו ענין השותף השלישי, "זכו – שכינה ביניהם"ט).

הפירושים כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה

מאד יפה ששלשת הפירושים האלה הם בסדר מובהק של הכנעה-הבדלה-המתקה, יסוד תורת הבעש"ט⁷:

הפירוש הראשון, הפשט, שה' בוחן את אברהם, האם ילך 'על עוור' – בוחן כמה הכנעה ובוטל יש לו לדבר ה'.

הפירוש השני הוא שגילוי וראית ארץ ישראל ("אשר אראך") הם בדרך נסית, שה' הראה לאברהם אבינו את כל ארץ ישראל בדרך נס – אי אפשר לראות בעינים הגשמיות שלנו את כל גבולות הארץ במבט אחד ממקום אחד ברגע אחד. מהפסוק משמע שהוא עומד כאן ("מן המקום אשר אתה שם") וה' מראה לו ברגע אחד את כל ארץ ישראל – ראייה נסית, לא ראייה טבעית. ברור שזהו פירוש של הבדלה – ראייה נסית נבדלת מטבע העולם, נס לשון התרוממות ("להרים נס") מעל לטבע העולם, הבדלה בעצם (ה' מראה לאברהם את הארץ

בדרך בה אברהם נבדל מטבע הארץ הגשמית ומתאחד-מתעצם עם הארץ הרוחנית⁸, ארץ ישראל העליונה, כדי בסוף ליחדה עם ארץ

ישראל התחתונה, המתקה).

הפירוש השלישי, ש"אתה ראוי לארץ והארץ ראויה לך", זיווג של חתן וכלה, הוא, באופן ברור ויפה, פירוש ההמתקה (של שכינה שרויה ביניהם כנ"ל).

אם כן, יש לו כאן שלשה פירושים בדיוק לפי יסוד תורת הבעש"ט:

הכנעה – נסיון הכנעה בהליכה אחרי יעד נעלם
הבדלה – ראית כל הארץ בדרך נס
המתקה – ראית אברהם את הארץ והארץ את אברהם

תהליך "אשר אראך" בכל חתונה

כיוצא בכך, אצל כל אחד כשהולך להתחתן – התכלית היא הסוף, הרגע שמתגלה שהחתן ראוי לכלה והכלה ראויה לחתן, אך כדי להגיע לאותה תכלית יש לעבור את שלשת השלבים:

קודם כל הולכים אחד אחר השני בהכנעה, בבטול, על דרך הנאמר בבני ישראל ביציאתם ממצרים, "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"⁹.

צריך גם לדעת לראות ממקום נבדל את כל הארץ

המיועדת כאחת – שראית החתן את הכלה תהיה ראייה נסית, לשון נישואין, נשיאת הכלה אל המקום הנבדל ממנו רואים את שליחות החיים, את הבית-נאמן-בישראל בשלמותו שעומדים להקים החתן והכלה.

אז מגיעים להמתקה, בה רואים את

**צריך שראית
החתן את הכלה
תהיה ראייה נסית,
לשון נישואין,
נשיאת הכלה אל
המקום הנבדל
ממנו רואים את
שליחות החיים,
את הבית-
נאמן-בישראל
בשלמותו
שעומדים להקים
החתן והכלה**

כט סוטה יז, א.

ל כש"ט (קה"ת) אות כח.

לא ראה רש"י לבראשית טו, ה: "ויוצא אתו החוצה...הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים, וזהו לשון הבטה, מלמעלה למטה".

ביציאה מהחממה של "בית אביך", של בית הוריו – הפשט של "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו"¹⁷ – יש עוד יותר צער.

אם כן, ביחס לצער הפסוק מונה את השלבים בדרך של "לא זו אף זו" – בשביל להרבות שכר לאברהם אבינו (כמו בנסיון האחרון, בעקדה – "קח נא את בנך, את יחידך, אשר אהבת, את יצחק"¹⁷), כל ביטוי בא להוסיף צער ובכך להגדיל את קושי הנסיון על מנת להרבות שכר לאברהם¹⁷). הוא מקבל שכר על ה"מאמצך", מקבל תוספת שכר על ה"ממולדתך" ועוד יותר, מקבל תוספת שכר העולה על כולנה על ה"ומבית אביך". הכל בסוד "לפום צערא אגרא"¹⁷. זהו פירוש של הכנעה.

הבדלה: צווי להפרד מהמשפחה

הפירוש השני של "לך לך מארצך

לו בראשית ב, כד.

לו שם כב, ב.

לח רש"י (ועוד) עה"פ.

לט אבות פ"ה מ"ב.

מ וזה לשונו:

עוד ירצה לומר שילך לו מארצו אך לא יהיה כסדר יציאתו מאור כשדים שיוילך עמו מולדתו ובית אביו, אלא הוא לבדו יעזוב ארצו ויפרד גם ממולדתו ואפילו מבית אביו אך אברהם לא הבין זה בדברי ה' ולקח עמו לוט, או אפשר שהבין כן אלא שלוט דבק בו כאומרו וילך אתו לוט דבק בו והגם שאמר אחר כך ויקח אברם וגו' ואת לוט וגו', פירוש שלא דחפו עד שימצא המצאה שלא יכלימהו ולזה תמצא כי כשמצא סיבה קטנה שרבו הרוצים תיכף אמר אליו הפרד וגו' אם הימין וגו' (להלן יג, ט). והדבר הוא כמעט זר שיאמר אליו כדברים האלה בכל כך הרחקה, אלא לצד שהיה חושב מחשבות להפרידו כדבר ה' לזה תיכף במוצאו סיבה דחפו בב' ידיים.

וראיתי לחזק פירוש זה גם כן ממה שאמר הכתוב (שם, יד) וזה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך, מאמר זה יוכיח כי יושב ומצפה היה ה' מתי יפרד לוט להראותו את הארץ, שאמר לו בתחילת דבר אליו "אשר אראך" ולא הראהו עד עתה שנפרד לוט, והוא מאמר ראשון לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אז אראך.

התאמת החתן לכלה והתאמת הכלה לחתן. אם כן, גם בחתונה כפשוטה יש את כל שלש הבחינות שהוא מסביר על "הארץ אשר אראך".

ג. משמעות ההליכה "מארצך" (פירושי אוה"ח ל"לך לך")

עוד לפני כן הסביר בעל אוה"ח על עצם ה"לך לך" שלש בחינות, שגם אותן אפשר לכוון כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה ולקשרן לשלשת הפירושים של "אל הארץ אשר אראך". כעת אנחנו גם מקשרים הכל לחתונה – חתונת "לך לך", ב'ראשון' של "לך לך", וצריך "לחיות עם הזמן"¹⁷.

הוא שואל שאלה טובה על פי פשט¹⁷: אם אדם יוצא מהארץ, "לך לך מארצך", הוא ממילא כבר יצא מהמולדת ומבית האב. מה מוסיף "וממולדתך ומבית אביך" ל"מארצך"?

הכנעה: צער הולך וגדל

בפירוש הראשון הוא מסביר¹⁷ שהפסוק מתאר את ה"לך לך" של אברהם אבינו בשלשה שלבים – "מארצך, ממולדתך, ומבית אביך" – בכדי להוסיף לאברהם אבינו הרגשת צער על גבי הרגשת צער. כשאדם יוצא מארצו הוא מצטער; היציאה מהמולדת, מחיק המשפחה שלו, עוד יותר קשה ומצערת;

לג לוח "היום יום" ב' חשון.

לד וזה לשונו:

"לך לך מארצך וגו'". אחר שאמר מארצך אין מקום לומר ממולדתך כי בצאתו מארצו הנה הוא יוצא גם ממולדתו.

לה וזה לשונו:

אכן הטעם הוא להיות כי בערך צער הפרידה קטן הוא צער פרידתו מארצו מפרידת מולדתו ופרידתו ממולדתו מפרידתו מבית אביו, לזה סדר ההדרגות ממשלה למעלה, וליתול שכר על כל פרט ופרט כדרך אומרו (להלן כב, ב) את בנך וגו', כי ה' ישתדל להטיב ברוך הוא לאוהביו.

ש"לך לך" היינו "לתועלתך" (על דרך פירוש רש"י: "לך לך" להנאתך ולטובתך) – זהו פירוש של המתקה, כמובן.

האזה"ח מקדים שכלל אין הטובה שבאה לאדם מן השמים תלויה בהשתדלות מצד האדם, כדרשת חז"ל^ל על הפסוק "כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים"^מ – "כי לא ממוצא וממערב", לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך ממזרח למערב נעשה עשיר, אפילו פורש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר. מהו ולא ממדבר הרים אמר רבי אבא מרומניא כל הרים שבמקרא הרים הם חוץ מזה שהוא רוממות שאין אדם מתרומם מן הדברים האלו", "הרים" מלשון הרמה, הרמת המזל וההצלחה^מ.

בכל זאת, ממשיך האזה"ח, מהנאמר לאברהם אבינו גופא "לך לך... ואעשך לגוי גדול..." לומדים חז"ל^ל (לדעה אחת) ש"משנה מקום משנה מזל" לטובה. ועוד אמרו^ל "מאן דביש ליה בהאי מתא ולא אזיל למתא אחריתא צועק לפני ה' ואינו נענה"^מ (וכך גם הסביר האזה"ח^מ את טעם תרח בלקיחת

ג' דברים אע"פ שאין נחש יש סימן והם בית תינוק וכו', ואמרו עוד [ב"מ עה, ב] מאן דביש ליה בהאי מתא ולא אזיל למתא אחריתא צועק לפני ה' ואינו נענה.

מג במדבר רבה כב, ז.

מד תהלים עה, ז. נתבאר גם בשיעור ח' שבט תשע"ט.

מה וברש"י עה"פ:

כי לא ממוצא השמש וממערבו ולא מן המדברות שאתם מפרשים בשיירא להרבות ממון, לא בכל אלה להרים קרן.

מו ר"ט, ב.

מז ב"מ עה, ב.

מח בראשית יא, לא וז"ל:

ויקח תרח וגו' הכוונה היא על דרך שאמרו ז"ל מאן דביש ליה בהאי מתא וכו', כי שינוי מקום גורם, לזה אמר הכתוב כי כאשר ראה תרח שאברהם בנו לא נולדו לו בנים עשה שינוי מקום ולקח את אברהם ושירי להולכים למקום אחר והודיענו עוד הכתוב בזה שכל כך היה

וממולדתך ומבית אביך" הוא פירוש מיוחד שכולו אומר הבדלה. הוא אומר שבציווי ה' מצוה לאברהם אבינו לצאת "מארצך וממולדתך ומבית אביך" כוונתו שיצא מארצו לבד – לא צריך לקחת איתו אף אחד ממשפחתו ומבית אביו. עד כאן כל המשפחה היו יחד – הוא ואביו והאחים שלו. ה' אומר – לא, רק אתה לבד, צא "אל הארץ אשר אראך", אני רוצה להראות לך את הארץ המובטחת לך לבד.

אם כן, נשאלת השאלה – מה עם לוט? הרי כתוב שלוט הצטרף להליכת אברהם. אומר האור החיים הק' שני פירושים – או שאברהם אבינו לא הבין לגמרי מה ה' רוצה מאתו, או שבאמת הבין שה' רוצה שילך לבד, אבל מה הוא יכול לעשות? הוא מנומס. כתוב "וילך אתו לוט"^מ, לוט דבק בו, לא רוצה להפרד – הוא ידחה אותו בשתי ידיים? לא! הוא הבין שה' רוצה שילך לבד, וחכה בשקט להזדמנות להפרד ממנו. באמת לקח זמן, אבל בסוף היתה מריבה בין רועי אברהם ורועי לוט ששמשה סבה טובה ומוצדקת ל"הפרד נא מעלי". אז הוא עשה זאת בתוקף, כתב אזה"ח שאז הוא דחה אותו בשתי ידיים, כדי לקיים מה שה' אמר לו בהתחלה – "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", אתה לבד. רק אז, "אחרי הפרד לוט מעמו", כתוב שה' התגלה אליו והראה לו את כל הארץ.

המתקה: שינוי מקום לטובה

הפירוש השלישי^מ מבוסס על ההסבר

מא בראשית יב, ד.

מב זה לשונו:

עוד יכוין לומר על זה הדרך לך לך לתועלתך, והגם שאין הטובה מסובבת מההשתדלות כאומרים [תהלים עה, ז] לא ממוצא וממערב וגו' הרים וגו', ודרשו רבותינו ז"ל וזה לשונם כל הרים שבמקרא כמשמעה חוץ מזו שהוא לשון הרמה ע"כ, אע"פ כן יש טעם בדבר לצד שינוי מקום והוא אומרו מארצך, ואמרו ז"ל [ב"ר פה, ז]

קודם שה' נגלה אליו ואחר כך שאמר לו משהו. גם בברית מילה כתוב "וירא הוי' אל אברם ויאמר אליו"^{נב}. למה כאן בפרשה מתחיל "וירא הוי' אל אברם", ללא שכתוב שה' נגלה אליו – איפה הגילוי? הרי רק אחר כך כתוב "וירא".

השינוי הזה מתאים לכך שחז"ל מביאים במדרש^נ על אברהם אבינו את הפסוק "שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך יפין"^{נג} – קודם כל "שמעי", לפני "וראי", "וירא הוי' אל אברם" לפני "וירא הוי' אל אברם". בכל אופן, מדוע הסדר אצל אברהם שונה מאצל שאר הצדיקים? הוא אומר שני תירוצים-טעמים לענין^{נד}:

שמיעה לפני ראי

הטעם הראשון, שאברהם אבינו כבר הכיר

- נג בראשית יז, א.
נד בראשית רבה לט, א.
נה תהלים מה, יא.
נו וזה לשונו:

"וירא הוי' אל אברם וגו'". טעם שדיבר אליו ה' קודם הראות לו מה שלא עשה כן בכל הנבראים ב' טעמים בדבר, או להיות שהוא עליו השלום נשתדל בהכרת בוראו מה שלא עשה אדם זולתו ובן חמש שנים הכיר את בוראו מעצמו בהתחכמותו [נדרים לב, א]. לזה לא הוצרך להגלות אליו אלא אמר אליו דברותיו וכבר הוכר אצלו המדבר.

או אפשר כי להיותו אדם ראשון בקדושה אשר בעשרה דורות שקדמוהו לא היה אדם שהכיר אלהותו ודיבר אתו אלהים, לזה נהג ה' עמו בסדר זה שלא הראה שכינתו אליו עד שבחן אותו אס מקיים גזרותיו, ולאחר שקיים דבריו והלך לו מארצו וכו' אז נגלה אליו דכתיב [פסוק ז] וירא ה' אל אברם, משא"כ שאר הנבראים שכבר קדמה ונשתקע האמונה בלבם מאברהם והושרשו בקדושה היה נגלה להם תחילה, וצא ולמד מאבות ומשה בסנה.

ודרך זה מסכים לדברי רבותינו ז"ל [ב"ר לט, א] שהעמידו פסוק שמעי בת וראי וגו' [תהלים מה, יא] באברהם אבינו, בתחילה שמעי והוא אומרו וירא ה' אל וגו', ואח"כ נגלה אליו וירא וגו' והוא אומרו וראי ולא היו שניהם שמיעה וראיה כאחת אלא בהפסק ביניהם ולזה לא אמר הכתוב שמעי וראי בת או בת שמעי וראי, והפסיק בין שמעי לוראי.

אברם כו' ויצאתו מאור כשדים), והוא על דרך "שלשה דברים אף על פי שאין נחש יש סימן, והם בית תינוק ואשה"^{נט} (בית חדש, תינוק שנוולד, ואשה שנשא יכולים לשנות מזלו, ופירש"י "אף על פי שאין נחש" שאסור לנחש ולסמוך על הנחש. י"ש סימן' סימנא בעלמא הוי מיהא דאי מצלח בסחורה ראשונה אחר שבנה בית או שנוולד תינוק או שנשא אשה סימן הוא שהולך ומצליח כו').

הפירוש האחרון, פירוש ההמתקה, שייך בכלל לחתונה הכוללת את שלשת הדברים ש"אף על פי שאין נחש יש סימן": בית ("בית חדש"^{נז}), תינוק (נשמה חדשה היורדת לעולם הזה להתלבש בגוף) ואשה ("אשה חדשה"^{נח}), כמובן^{נב}.

ולסיכום שלשת הפירושים:

הכנעה צער הולך וגדל
הבדלה צווי להפרד מהמשפחה
המתקה שינוי מקום לטובה

ד. "שמעי בת וראי" הדיבור לאברהם ללא תיאור התגלות קודמת

בתחלת הפרשה, בריש דבריו, שואל האוה"ח: ברוב המקומות בתורה בהם ה' מדבר עם אחד הצדיקים ומצוה אותו משהו כתוב

חשוב אברם בעיניהם שבשבילו נסעו כל בית אביו לשנות המקום בשבילו, והוא אומרו ויצאו אתם.

מט חולין צ, ב; בראשית רבה פה, ה.

נ דברים כב, ח.

נא שם כד, ה.

נב בהמשך נראה שהשפת אמת בפירוש סוד המילה (של אברהם אבינו) מביא את הפסוק "הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי" – התרגום מתרגם "סיגים מכסף" – "נחש מסומא". צריך להוציא את ה"נחש" מהסומא, הכסף הטהור – הנחש האסור ("לא תנחשו") היינו הסיגים, הערלה המכסה על העטרה (התמדה הטהורה, "תאות צדיקים אך טוב"), ואילו הכסף, לשון כיסופין של קדש, היינו הסימן הטוב שיש בבית תינוק ואשה (הכל חדש כנ"ל) – "סימן טוב ומזל טוב!"

לבחון אותו. כל הצדיקים שהיתה אצלם התגלות ואחריה דיבור – הם אחרי אברהם, קבלו את האמונה מאברהם.

ה' רצה לבחון אותו בכך ראשון, ועל כך נאמר "שמעי בת וראי", קודם שמיעה ורק אח"כ ראייה (קודם בינה, שמיעה, מבין דבר מתוך דבר מכח עצמו, ואח"כ חכמה, ראייה, התגלות אלקית, להיות "רואה את הנוולד"^{נט} ממש, איך שהכל נולד יש מאין ואפס המוחלט בכל רגע תמיד, כמבואר בתניא^ס, והיינו בראיה מוחשית ממש).

אחר כך דורשים "ויתאו המלך יפך" – "ויתאו המלך ליפות", המלך רוצה ליפות אותך, שתהיי יפה בעיני כולם. "כי הוא אדוניך והשתחוי לו" – רוצה שתשתחוי לו, שתבטל אליו לגמרי. מענין שלשם כך הוא צריך ליפות אותך. עלינו, עם ישראל, לדעת שבשביל הבטול שלנו לקב"ה הוא צריך ליפות אותנו. "ויתאו המלך", מתוך

שהוא מתאוה לך הוא מיפה אותך.

ה. תכלית הברית – זיקוק האהבה (שפת אמת) "תאות צדיקים"

נחזור לתמר, שם הכלה: יש מאמר חז"ל^{סא} שלעץ התמר יש תאוה להרכבה (מעשה מרכבה, זיווג), וככה הצדיקים – "צדיק כתמר יפרח"^{סב} – מתאווים לקדוש ברוך הוא. עץ

נט תמיד לב, א.

ס פמ"ג.

סא במדבר רבה ג, א.

סב תהלים צב, יג.

את ה' – "בן שלש הכיר אברהם את בוראו"^{נז} (האזה"ח כותב "בן חמש", כנראה יש לו עוד מקור) – לכן הוא לא צריך גילוי מיוחד, הוא כבר מכיר את ה' טוב, ואפשר מיד לומר לו מה לעשות.

משמע מדברי בעל אוה"ח שהכרת אברהם את ה' "מעצמו בהתחכמותו" בן שלש – או בן חמש, לפי דבריו – היינו מה שאז היה חוקר ותוהה. בלשון חז"ל, "משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר 'תאמר שהבירה זו בלא מנהיג?'. הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו 'אני הוא בעל הבירה'. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר 'תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג?!', הציץ עליו הקב"ה ואמר לו 'אני הוא בעל העולם'^{נח}.

בעל אוה"ח אומר ש"הציץ עליו הקב"ה" עדיין לא נקרא גילוי ("לזה לא הוצרך להגלות אליו"). כלומר, גם כאשר אדם חוקר ויש לו הענות של "אני

הוא בעל הבירה" אין זו התגלות כ"וירא הוי' אל אברם" אלא חלק מהחקירה, בתוך השכל שלו. בכל אופן, אברהם כבר מכיר את ה', גם בלי התגלות, ולכן ה' יכול מיד לדבר אתו.

יפוי לצורך בטול

הטעם השני, שהיו עשרה דורות מנח עד אברהם – החל משם עד אברהם – שלא זכו לשום גילוי אלקות. אברהם הוא "ראשון בקדושה", הוא עכשיו התחלה, ולכן ה' רוצה

נז בראשית רבה סד, ד.

נח שם לט, א.

התמר, אולי יותר מכל העצים, רוצה לעשות פירות – יש תאווה לפירות, ל"פרו ורבו"^{טז}. כך הצדיק מתאווה לקב"ה (לפרות ולרבות ממנו יתברך) – צריך ללמוד זאת מהתמר. כותב השפת אמת^{טז} שמצות ברית מילה,

סג בראשית א, כח.

סד פרשת לך לך תרס"ה. זה לשונו:

במדרש אוחות לנו קטנה שאיחה את כל העולם להקב"ה כו'. כי הנה יש אהבת עולם. ויש אהבה רבה ואברהם קודם המילה ה' בחי' אהבת עולם האהבה אל הקב"ה מצד הבריאה וזה בחי' קטנות כי כל הטבע ומעשה בראשית בחי' קטנות אבל אהבה רבה הוא מלמעלה מן הבריאה וז"ש ואגדלה שמך שהוסיף לו ה' להיות כל האברים ברשותו כמ"ש חז"ל כי האדם עולם קטן וכל האברים הם מול כל העולם. ואותן הה' שאינם ברשותו של האדם בודאי הם השורש של האדם והם למעלה מן הטבע והעולם וכל העולם תלוי בהם לכן כתיב בהבראם בה' בראם וגם באברהם בראם. שזכה אברהם לזו הה' שהיא למעלה מהבריאה. ומקודם תיקן אברהם אע"ה את העולם בבחי' הקטנות. כל זה שאיחה ותיקן העולם הכל רק הכנה לחול עליו שרש הבריאה. שהוא למעלה מהבריאה בחי' אהבה רבה. רבה גי' אור. רז. והוא האור הגנוז לצדיקים והוא אהבה בעצם למעלה מהשגת האדם לכן אפילו אותן האברים שאין ברשות האדם מצד הטבע אבל כח הנשמה למעלה מהרגשת הטבע. והוא הבחי' המתגלה בשבת קודש מעין עוה"ב מכח הנשמה יתירה בחי' אהבה רבה הנ"ל. וזה האור זרוע לצדיק כמ"ש צדיק כתמר יפרח אמרו במדרש מה תמר יש לה תאווה כך צדיקים יש להם תאווה לאברהם שבשמים וזו האהבה היא בעצם הנפש למעלה מהרגשת הגוף.

והנה בפרשת המילה כתיב התהלך לפניי והיה תמים דכתיב הנו סיגים מכסף ויצא לצורך כלי. כי הערלה והפסולת מעכב צירוף הכלי להיות אחדות ותמימות באדם. כסף הוא בחי' חמדה ותאווה כמ"ש נכסף נכספתי. וכל ציור הגוף כדמיון הפנימיות. לכן בודאי שורש אבר המילה היא החמדה והתאווה שיש לצדיקים כמ"ש צדיק כתמר יפרח לכן גם בגוף התאווה גובר במקום הזה ונתן לנו הקב"ה מצות מילה להסיר הערלה ולמעט התאווה הגשמית וכפי תקון הגוף כך מאיר התאווה הפנימית וזה הנו סיגים מכסף ויהי ניכר פנימיות החמדה. ובמצות מילה תלוי כל המצות כי זכור ושמוור בש"ק להסיר הערלה ושיתגלה הפנימיות. וזהו הרמז מל ולא פרע כאלו לא מל כי פריעה גילוי הפנימיות וזה תכלית המילה. ובודאי באברהם אע"ה נתקיים בשלימות וכמ"ש מיד אחר המילה וירא אליו ה' כמ"ש

שבסוף פרשתנו, היא כדי שכל התאווה והחמדה תהייה תאווה וחמדה פנימיות רק לקב"ה. לכן צריך לעשות מילה, להסיר את הערלה – "הגו סיגים מכסף ויצא לצורך כלי"^{טז}, צריך להוציא את הסיגים מהכסף. הכסף הוא הכיסופין. יש סיגים בתוך הכיסופין, צריך להוציא אותם – זו פעולת ברית המילה – ואז "ויצא לצורך כלי", אפשר לעשות כלי מכסף טהור, מהכיסופים הטהורים לקב"ה (כל המצות נתנו "לצורך בהן את הבריות"^{טז}, הכל כלי כסף טהור מזוקק שבעתיים^{טז}).

שוב, מדמים זאת לעץ התמר, שצריך ללמוד ממנו איך להתאוות לה', בחמדה טהורה ומבוררת בלי סיגים, בלי תאוות זרות. גם זו עבודה של "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" – שכל החמדה, כל הכיסופים, יהיו לקדש, לקוב"ה. זו ברכה מאד חשובה לכל חתן וכלה ובמיוחד לחתן וכלה שלנו – שהשמות שלהם והיום הזה קשורים לענין.

הברית – מ"אהבת עולם" ל"אהבה רבה"

את הפסוק "אחות לנו קטנה"^{טז}, בשרי השירים, דורשים על אברהם אבינו^{טז}. דורשים אחות לשון איחוי – שאברהם היה מאחה את כל העולם כולו לקב"ה. כמו שאמרנו קודם, ה"תמים" שלו הוא הקדשת חייו להיות אור לגוים – גם קודם הברית – ואז "יהב חכמתא

במדרש מבשרי אחזה אלוך אבל הקב"ה כרת ברית לאברהם להיות כל בני הנפילים יהי להם חלק בברית הזה כמ"ש להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו שעי' המילה יחול אלקותו ית"ש על האדם וכמ"ש נבנה עלי' טירת כסף להכין בחי' אהבה רבה לכל בני ישראל.

סה משלי כה, ד.

סו בראשית רבה מד, א.

סז עפ"י תהלים יב, ז.

סח שה"ש ח, ח.

סט בראשית רבה לט, ג.

ללכת לחופה. נסיים בברכה: ראשי התיבות **תמים** של החתן והכלה הם לא סתם. ראיתי את החתן והכלה שלנו יחד – ראיתי שיש פה משהו שלם ביותר, משהו מאד תמים בזיווג הזה. כל התורות שאמרנו עכשיו, מהאור החיים והשפת אמת, הכסף הטהור התמים מאד מתאים להם. הווארט ש"אתה ראוי לארץ והארץ ראויה לך" בתמימות, מאד מתאים לזוג הזה. כמו שהתמר מתאווה בקדושה, "תאות צדיקים אך טוב", תאווה שה' מתאווה – כך לזוג הזה יהיו הרבה פירות, גם בגשמיות, הרבה ילדים, וגם כמו שכתוב בתחלת פרשת נח "עיקר תולדותיהם של צדיקים מצות ומעשים טובים", מצוות ומעשים טובים גם בזכות שתי המשפחות, משפחות שקשורות לארץ ישראל, "אל הארץ אשר אראך", לעשות את חיבור העם והארץ. גם לדאוג לקיים

את מה שהאדם מוסר עליו את הנפש מעודו נותנים לו בשלמות, להיות "תמים" בו

את ציווי ה' בשלמות (בתמימות). אברהם אבינו רצה מיד לגרש את לוט (כמו שה' צוה), אבל מה אפשר לעשות? אברהם הוא יהודי מנומס ומקיים "דרך ארץ קדמה לתורה". לוט בא אתו, אבל הוא מחכה להזדמנות. ברגע שהזדמנות באה – אברהם לא מחמיץ את ההזדמנות. כל הדברים האלה – יש פה בית בישראל שעכשיו קם, וזהו בית תמים ושלם עם אהבה ואחווה ושלום^ע ורעות (בחינת "רעותי" של תמר כנ"ל), עם הכנעה-הבדלה-המתקה.

נאמר לחיים לחיים, שיהיה בשעה טובה

לחכימין^א, את מה שהאדם מוסר עליו את הנפש מעודו נותנים לו בשלמות, להיות "תמים" בו.

למה אברהם, ה"אחות"-המאחה לקב"ה, מכונה "קטנה"? כי עשה זאת ב"אהבת עולם". מסביר השפת אמת שהבדל בין לפני ברית המילה לאחריה, שלפני הברית אהבת "אברהם אֱהִי־יָצֵק" היתה מתוך הטבע, מתוך ההתבוננות בפלאי הבריאה, מתוך שמכיר שיש מנהיג לבירה, "**אני בעל הבירה**" (בגימטריא **שכינה**)

– התגלות ה' אליו מתוך הטבע, שם **אלהים** בגימטריא **הטבע**^ב.

אכן, אחרי ברית המילה, כשמקבל את ה-ה של "בהבראם"^ג, "באברהם"^ד, ה-ה שלמעלה מהטבע – השתלטות על ה האברים שחסרים לו, שבאה רק בכח אלקי שלמעלה מהטבע, כנ"ל (והוא מסביר שזהו סוד שבת קדש, היחוד והחיבור בין

החתן והכלה) – האהבה שלו היא כבר "אהבה רבה", לא "אהבת עולם". זו גם מטרת "הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי", להוציא את כל סיגי העולם הזה, ולהגיע ל"כסף טהור", "כסף צרוף... מזקק שבעתים"^ה של אהבה רבה לה'.

ברכה לחתן והכלה

יש עוד הרבה להשלים, אבל צריך כבר

ע דניאל ב, כא.

עא ישעיה מא, ח.

עב פרסד רמונים שי"ב, פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה רפ"ו.

עג בראשית ב, ד.

עד בראשית רבה ב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א; זחר ח"א צא, ב.

עה תהלים יב, ז.

עו **מנחם מענדל יגאל = שלום** – שלום הוא בחינת צדיק והוא נושא תמר, "צדיק כתמר יפרח".

העולם הבא בעולם הזה^{טו}, וב"שכינה ביניהם", 502, שנותיהם^{טז}, זכו להמשיך "כימי השמים על הארץ"^{טז}, וד"ל) – לחיים!

עז ב"ב טז, ב.

עט אברהם חי 175 שנה, יצחק חי 180 שנה, יעקב חי 147 שנה – סה"כ 502.

פ דברים יא, כא. ירושלמי ברכות פ"א ה"א; במדבר רבה יח, כא.

ומוצלחת, בסימן טוב ומזל טוב, בנין עדי עד (אפשר לומר "לחיים" גם בלי לשותות, היינו אמירת "לחיים" של העולם הבא שאין שם אכילה ושתיה אלא כולו סוד גילוי העטרה של הברית מילה, "צדיקים [החתן והכלה] יושבים ועטרוניהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה"^{טז}, וכמו האבות שלנו שטעמו מעין

עז ברכות יז, א.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- ה"תמים" של נח הוא התנהגות בשפלות וענוה כלפי כולם – כולל רשעי דורו. ה"תמים" של אברהם הוא שלמות והתמסרות לה' למעלה מטעם ודעת, תוך השפעה על כל בני דורו.
- תמימות אברהם נדרשת כ"דרך ארץ קדמה לתורה", כרקע של עבר מתוקן, אך תמימות אברהם היא עם הפנים לעתיד – לייסד עם.
- בכל חתונה יש ממד של 'הליכה על עוור' – דווקא זו הלידה מחדש של בני הזוג, עליה מברכים "מזל טוב".
- יש ללכת אחרי דבר ה' בהכנעה, גם בלי ראייה ברורה; מתוך כך זוכים לראיה נסית הנבדלת מהמציאות; התכלית היא ההמתקה – גילוי ההתאמה ההדדית בין עובד ה' (אברהם) ליעדו (הארץ).
- כך גם בחתונה: יש "לכתך אחרי במדבר" מתוך הכנעה; מתוך כך זוכים לראיה נסית – ראית תכלית הנישואין והשליחות בחיים; ואזי זוכים לגילוי ההתאמה ההדדית, בה שורה השכינה ו"רב הצלחות".
- בהליכת אברהם "מארצך" יש הכנעה (הגברת הצער בפירוט מה שהוא משאיר מאחוריו), הבדלה (הליכתו לבדו והבדלותו מבני משפחתו) והמתקה (שינוי מקום המשנה מזל לטובה ולברכה).
- הצצת ה' על האדם בשכלו, כמענה לחקירותיו, מאפשרת להכיר את ה' – אך עדיין אינה התגלות-ראיה.
- תאוות ה' אלינו גורמת לו ליפות אותנו לשם הבטול-ההשתחויה אליו.
- תכלית ברית המילה היא לזקק את הסיגים מכסף הקדשים של אהבת ה' – כך שכל התאוה והחמדה של האדם תהייה מופנות רק לה'.
- אברהם איחה את כל העולם לה' ב"אהבת עולם", אהבה קטנה, ומכח הברית זכה לעלות ל"אהבה רבה".
- אדם שמקדיש את חייו לענין מסוים זוכה לקבל אותו באופן שלם – "תמים" – מן השמים.

"חשוב טוב – יהיה טוב"

קיצור מהלך השיעור

בקטע קצר וגדוש 'עבודה' מתוך שיעור "אמונה ובטחון" הסביר הרב שני חידושים עיקריים: הראשון, שעבודת "חשוב טוב יהיה טוב" אינה רק ביחס לצרותיו של האדם עצמו, אלא עבודה קבועה ביחס לזולת. השני, ש"יהיה טוב" יורד כסדר ממחשבה (כאשר חשים הארה של טוב תוך כדי המחשבה הטובה), לדבור (המפיק דבורי עידוד טובים, כולל של האדם לעצמו) ועד למעשה.

שינוי המציאות בכח המחשבה

בטוב הנראה והנגלה, תוך אמונה שכך יהיה
בלי שום צל של ספק – לא להיות מקטני

אמונה – כך הדבר יתממש. הדבר קשור
לנושא השיא של כל המאמר
שאנחנו לומדים – הנושא של
פרק ח – "קביעה רצונית",
שלפי תוקף האמונה והרצון
וגם השכל הדבר יתממש
בפועל ממש. יש כח במח
לנווט ולכוון את המציאות
החיצונית.

שוב, כשאומרים "חשוב
טוב יהיה טוב" בדרך כלל
הכוונה לדבר שנוגע לי
אישית. המשפט "חשוב טוב
יהיה טוב" בא כעין תשובה
ל"דאגה בלב איש וְשִׁחְנָה
[וישחנה לאחרים], או גם
לעצמו כאשר מהרהר האדם בינו לבין עצמו
בדאגה שמטרידה אותו] – דבר טוב [חשוב
טוב יהיה טוב] ישמחנה".^ד

**ככל שאתקע
מחשבתי בחוזק
בטוב הנראה
והנגלה, תוך
אמונה שכך יהיה
בלי שום צל של
ספק – לא להיות
מקטני אמונה –
כך הדבר יתממש**

הפתגם הכי מפורסם בחסידות לגבי
בטחון, המבטא דווקא את
הבטחון הסביל, הוא "טראכט
גוט וועט זיין גוט", "חשוב
טוב יהיה טוב".^א נאמר ביחס
אליו ווארט שכמדומני לא
אמרנו אף פעם, הנוגע גם
לכמה סיפורים שהיו בזמן
האחרון. ובהקדים:

כשאני אומר "חשוב
טוב יהיה טוב" אני חושב
שהפירוש הפשוט הוא שיש
לי איזו בעיה – מחלה או
משהו כזה – ועלי לתכנת
את הראש שלי לחשוב טוב
ואזי יהיה טוב בפועל. ככל
שאתקע מחשבתי בחוזק (כביטוי בחסידות)^ב

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. מתוך שיעור אמונה ובטחון
(27) לבנות תיכון יעלת חן. ב' חשון תש"פ – כפר חב"ד.

א אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ב עמ' תקלז; ח"ז עמ' קצז.

ב ראה נתיא סופ"ג: "הדעת הוא מלשון והאדם ידע את
חווה והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר
אמיץ וחזק מאוד ויתקע מחשבתו בחוזק בגדולת אין סוף
ב"ה ואינו מסיח דעתו וכו'". הדעת היא מקור הכח להפך את

המצב לטוב, כדלקמן.

ג יומא מב, ב.

ד משלי יב, כה.

"חשוב טוב" על הזולת

המודע של הנפש:

קודם כל צריך להיות טוב במחשבה. ידוע ש-**מחשבה** אותיות **בשמחה**^ה, "עבדו את הוי' בשמחה"^ט, לחשוב שמח. הכל מתחיל במחשבה, וגם "יהיה טוב" מתחיל בכך שיהיה טוב בפועל בעולם המחשבה. אחר כך ה"יהיה טוב" צריך לרדת קומה, מעולם המחשבה, עולם הבריאה, לעולם היצירה, שבאדם הוא לבוש הדבור.

רק אחר כך עובר את הפרסה בין היצירה לבין העשיה, שנקראת "אף עשיתיו"^י – פרסה קשה – ואז נעשה טוב בעולם העשיה, בלבוש המעשה, כלומר בפועל ממש, שאני פותח את העינים ורואה שבאמת החולה נתרפא, נעשה טוב.

הארה במחשבה; מלה טובה; טוב בפועל

נפרט יותר:

איך רבי חנינא בן דוסא ידע שתפלתו התקבלה, כשהתפלל על מישהו? הרגיש שהתפלה שגורה בפיו^א – רצה מעצמה, בלי מאמץ, כמו "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"^ב. אם התפלה שגורה בפיו – סימן מהשמים שהתקבלה. ההרגשה הזו שייכת גם למחשבה. יש מצב בו אני חושב טוב –

**אם אני חושב
על מישהו
בקצה השני של
העולם המחשבה
מועילה, פועלת,
מוציאה אותו
מהגלות**

התוספת שמסבירים קעת היא שזו ההנחיה גם אם אני רוצה לעזור למישהו אחר – לא נוגע לי ("כל ישראל חברים"^ה ו"כל ישראל ערבין זה בזה"^ז), אבל בפשט מדובר במישהו אחר). יש ביטוי בו פותח הרבי הקודם את הלקוטי דבורים – "מחשבה מועלת"^ז. אם אני חושב על מישהו בקצה השני של העולם המחשבה מועילה, פועלת, מוציאה אותו מהגלות – רק בכח המחשבה אני יכול למשוך אותו, כמו מגנט, ולהוציא אותו מהמצוקה שלו (כמסופר בלקו"ד שם).

אם כן, מה פירוש "חשוב טוב"? לא רק שכאשר יש לי בעיה עלי לחשוב שיהיה

בסדר, שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר, אלא שכל הזמן אני צריך לחשוב טוב על אחרים שיש להם בעיות. תמיד יש לקיים "חשוב טוב" על הזולת, חבר שלך שנמצא באיזו בעיה, ו"יהיה טוב", יהיה לו טוב בפועל, כמו שאמרנו שהמחשבה מועלת, פועלת מציאות.

"יהיה טוב" במחשבה-דבור-מעשה

אם נעמיק, יש ב"יהיה טוב" שלש רמות. בנפש יש שלשה לבושים, מחשבה דבור ומעשה. כדי שמישהו יהיה טוב באמת הוא צריך להיות טוב בכל הרמות, בכל קומות

ח תקו"ז תקון כב (סז, א).

ט תהלים ק, ב.

י ישעיה מג, ז. ראה לקו"ת נשא כג, ד.

יא ברכות פ"ה מ"ה.

יב ע"פ זהר ח"ג ז, א; שמות רבה ג, טו; מכילתא שמות יח, יט. ובכ"מ.

ה מדרש תהלים פקכ"ב.

ו סנהדרין כז, ב.

ז שם כו, ב – עיי"ש ברש"י, אך בריש לקו"ד התפרש ככפנים ועד"ז בשיחות הר"נ סב (וראה גם כלל גדול בתורה עמ' לב ואילך, שיעור כ' מנחם-אב ע"ה ועוד).

זה פועל.

אחר כך הטוב יורד הלאה, ואז "יהיה טוב" ממש בפועל ממש, לעיני כולם, "וראו כל בשר [בעולם העשיה] יחדו כי פי הוי' דָּבָר" – קודם כל "דָּבָר" ואחר כך נעשה בפועל ממש.

ספירת הדעת – כח ההיפוך לטוב

אם כן, אמרנו עכשיו שני דברים: קודם כל, ש"חשוב טוב" לא רק על עצמי – אלא גם על מישהו אחר, על כל אחד צריך לחשוב טוב – ושה"יהיה טוב" הוא בשלש רמות. יש "יהיה טוב" בהארה שבמקבלים במחשבה, על דרך "תפלתי שגורה בפיי", אך ברובד המחשבה. יש "יהיה טוב" בדבור, היחוד של האדם כ'מדבר', בעולם היצירה. ויש "יהיה טוב" בפועל ממש, בעולם העשיה.

כמה עולה "חשוב טוב" (333) ועוד ג"פ "יהיה טוב" (47) – חזקה של "יהיה טוב"? **דעת** (474). יהודי הוא בר

דעת (לגוי אין דעת – "אל אחר אסתריס"'). בקבלה, שם הדעת הוא "שם הטוב" (שם א-ה-ו-ה בגימטריא **טוב**) וכמו שכתוב "גם בלא דעת נפש לא טוב"³. הדעת היא הכח להתקשר בעומק נפשו למקור הטוב האלוקי, ובכך לפעול שהטוב יתגלה בעולם הזה התחתון בבחינת "טוב הנראה והנגלה" לעין כל.

מתרכז ומתבונן עמוק בטוב – ונעשה לי אור במחשבה, אני חווה במחשבה מה שנקרא 'הארה'. אור הוא טוב – "וירא אלהים את האור כי טוב"⁴ (לגנזו" – במחשבה). אם תוך כדי המחשבה הטובה אני חווה אור במחשבה – זה כבר "יהיה טוב". איפה נעשה טוב? בעולם הבריאה, עולם המחשבה.

אחר כך צריך לרדת שיהיה טוב בעולם הדיבור. דברנו לאחרונה⁵ על כך שלכל צדיק, "ועמך כלם צדיקים"⁶, יש תמיד מלה טובה לומר למישהו. כשיש למישהו

בעיה בחיים – הצדיק תמיד מוצא מלה טובה להמתיק. הוא חושב טוב ואצלו נהיה טוב, והטוב שאצלו בא לידי ביטוי בדבור שלו – שיש לו מלה טובה לומר לזולת. היום יום ה-**לב** של השנה, "נחמו נחמו עמי... דברו על **לב** ירושלים"⁷, צריך לדבר על הלב דברים טובים ונעשה טוב גם בעולם הדבור. כך אפילו כשיש לי בעצמי בעיה, ואני חושב שיהיה טוב. בדרך כלל בני אדם לא מדברים

לעצמם, אבל אפשר לעשות זאת – היו הרבה צדיקים שדברו לעצמם, כמו שרבי זושא היה מדבר בגוף שלישי על עצמו לעצמו (או לה' יתברך). אני לא צריך רק לחשוב שיהיה טוב, אלא גם לומר לעצמי בפה (לא דווקא ברבים) מלה טובה, שיהיה טוב, יהיה בסדר – זה עוזר,

יג בראשית א, ד.

יד זהר ח"א מו, א.

טו שיעור כ"ו תשרי תש"פ – נדפס ב"ואביטה" פרשת נח.

טז ישעיה ס, כא.

יז ישעיה מ, א-ב.

יח שם שם, ה.

יט ע"פ זהר ח"ב קג, א.

כ משלי יט, ב.

בן חמישים לעצה

המופלאה באה ממקום של "פלא", "מרחוק", מהמקיף הרחוק של הנפש (שייך ל"תהא שנת פלאות"). המקיף הרחוק ביותר, המקום הנעלם ביותר בנפש, הוא "רישא דלא ידע ולא אתידע" (רדל"א) שבו שורש האמונה, "אמונה אמנ" (כאשר בתוך רדל"א מסתתר "חביון עז העצמות" המעניק לאמונה את התוקף שלה, "אמן" לשון תוקף וחוזק).

בן חמשים קשור ל"חמשים שערי בינה"^א – בסיום שנות הבינה, אפשר לזכות להארת שער החמשים ואז מגיעים לעצה. מעל הבינה נמצאת החכמה ובה ל"ב נתיבות חכמה, הנתיב הל"ב (הגבוה ביותר) נקרא "שכל מופלא"^ב ("נתיב לא ידעו עיט"^ג) ומתחבר עם שער הנו"ן של הבינה – מכוחו יש "פלא יועץ".

שם העצה

"עצות מרחוק אמונה אמנ". **אמונה אמנ = טפטפיה**, שם קדוש, סוד ה**טפ**ות המטפטפות מהאמונה אל המודעות ומכוחן יש עצה טובה. טפטפיה נקרא "שם המחשבה"^ד ויש לומר שבפרט הוא שם העצה. והרמז: **טפטפיה = כח עצה** (הכח לתת עצה), **טפטפיה עצה = משיח** (שהוא "פלא יועץ" כנ"ל)^ה.

זה, סוד רפח. אמונה אמנ במילוי מ"ה (במקום **ו** – **ואו**) = 613, כללות תרי"ג מצות התורה, "וצדיק באמונתו יחיה" כמבואר בתניא (פל"ג) כאילו יש לו רק מצוה אחת בלבד, מצות האמונה י שער מאמרי רשב"י פירוש ספד"צ פ"א.

יא ראש השנה כא, ב.

יב פירוש הראב"ד לספר יצירה.

יג איוב כח, ז.

יד שושן סודות אות קיד. קהלות יעקב ערך טהרת המחשבה. טו ההפרש בין בין **עצה** ל**טפטפיה** הוא **כח** וממילא ה'כנף' הוא **דוד**, רמז למשיח בן דוד.

מזל טוב! "בן חמשים לעצה"^א. לאחר שאדם צבר נסיון-חיים יובל שנים אזי "אין חכם כבעל הנסיון"^ב והוא יכול לתת עצה טובה לאחרים (וגם לעצמו). עצה טובה אינה נובעת רק מהשכל הגלוי, אלא בהשראת הממד הנסתר והנעלם. אמנם "בן ארבעים לבניה"^ג אך למרות שקנה בינה עדיין אינו בעל עצה, כמו "עצת הילדים" לרחבעם^ד, ילדים בני ארבעים ואחת^ה שנתנו עצה רעה. העצה הראשונה היתה כאשר הקב"ה נמלך בנשמות הצדיקים על בריאת העולם^ו – צדיקים שהם כבני חמשים ונותנים עצה טובה. עצה טובה היא כיצד לפעול וליישם במציאות, "המעשה הוא העיקר"^ז, לעשות ולהצליח באופן של "ופרצת"^ח (שייך לשנה הזו, **תהא שנת פעילות ופריצה**). ההצלחה היא כאשר גומרים-מסיימים דברים בכי-טוב (והרמז: "בן חמש עשרה לגמרא"^ט, לגמור דברים. חמש עשרה קשור לחמשים, חמש כפול עשר).

ישנם שני פסוקים עיקריים על העצה: "ויקרא שמו [של מלך המשיח] פלא יועץ"^י, "ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא, עצות מרחוק אמונה אמנ"^{יא}. דהיינו, העצה

אור לא' חשון תש"פ. נרשם לאחר מפגש עם הרב.

א אבות ה, כב.

ב עקידת יצחק שער יד.

ג מלכים-א פ"ב.

ד שהרי אלו "הילדים אשר גדלו אתו" (שם פס' ח) והוא היה אז בן ארבעים ואחת (מלכים-א יד, כא).

ה בראשית רבה ח, ז.

ו אבות א, יז. תקו"ז צג, ב.

ז בראשית כח, יד.

ח ישעיה ט, ה.

ט ישעיה כה, א. אמונה אמנ במילוי, **אלף מס ונו הא אלף מס נון = ברית** = 6 פעמים **אמונה** = **אמונה** פנים ואחור (צד הפנים עולה 324, **חי** ברבוע, וצד האחור 288, הרבוע הכפול של

לטפס על העץ ומתי לרדת ממנו, ועל איזה עצים לטפס (לטפס על עץ החיים ולא על עץ הדעת). **עץ** ר"ת **ענוה צדיק**. משה רבינו (עליו נאמר "ויוהרה ה' עץ"^ט), עצה להמתיק את המים) הוא "ענו מאד מכל האדם"^ט. משה הוא כמובן צדיק, אבל דוקא על קרח, שחלק על משה, נדרש הפסוק "**צדיק כתמר יפרח**"^כ ס"ת **קרח**. לעתיד לבוא, קרח הפקח יודה למשה ויקבל את מנהיגותו, ואז יהיה חיבור **עניו וצדיק לעץ** אחד. כדי לפעול את החיבור הזה צריך עצה טובה באמת.

ענו צדיק (שם האיש) = **ענוה צדקה** (שם המדה), כמו בפסוק "וענוה צדק"^{כא}. המושג צדקה קשור ל"בן חמשים" שהרי **חמשים** = **צדקה צדקה**, ויש לומר שפעמיים צדקה היינו צדקה כפשוטה וצדקה שעליה נאמר "והאמן בה" [אמונה אמנ' הנ"ל] ויחשבה לו צדקה [רש"י: הקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו]^{כב}.

חמשים אותיות **שמחים**. כאשר האדם בן חמשים, ו"נהנים ממנו עצה ותושיה"^{כג}, עליו להיות בשמחה ולהקרין שמחה על כל הסובבים אותו שיהיו שמחים (שמחים לשון רבים). **שמחה** = **"סוד הוי' ליראיו"**^{כד}, לשמוח בלימוד התורה בכלל וסודות התורה בפרט. "ילכו מחיל אל חיל"^{כה}, אל היובלות הבאים לטובה, עד סוד "נו" אלפי יובלות"^{כו} בעליה אחר עליה.

בשם טפטפיה יש שתי טפות, דהיינו נוזל המתחלק טיפין טיפין כתוצאה מזריקה-שבירה, כמו המושג של "זריקה המשתברת"^{טז}. העצה הטובה אותה 'זורקים' למישהו צריכה להשתבר, דהיינו להתפרט לפרטים, טיפין טיפין (ובלע"ז: העצה מורכבת מכמה 'טיפים'). כן הדבר בכל עצה, גם כאשר אנו יועצים לקב"ה לגאול אותנו (כמו שיעצנו לו לברוא את העולם), הסגולה היא לתת עצה מפורטת (כמו למשל פרוצין 'תיקון המדינה'). את זריקת העצה יש לרמז בטעם זרקא סגול (ראשית הטעמים), שסודו זריקת המלכות למקורה: מלכות היא גם לשון עצה ("במי נמלך") ומקור העצה הוא בכתר עליון שמעל השכל, "פלא יועץ".

ועוד, טפטפיה רומז לטף (ילדים), והכפל היינו שני ילדים, בן ובת כמצות "פרו ורבו". גם בכל ילד יש שתי טפות, טפה לבנה של האב וטפה אדומה של האם". טפת האב היא בסוד מים עליונים וטפת האם בסוד מים תחתונים, כאשר לפני שנחלקו המים (על ידי הרקיע במעשה היום השני) היו כלולים שניהם כאחד עד ש'נזרקו' והשתברו לשתי טפות. וכן יש לומר שבכל עצה יש טפה לבנה וטפה אדומה, חסד (לובן) וגבורה (אודם), עשה ולא תעשה (ואז הולד יוצא 'טיפ טופ'). והנה **עצה טפה לבנה טפה אדומה** = **מלכות** (כנ"ל בביאור זרקא). כאשר העצה מצליחה, וכאשר הטפה הופכת לולד של קיימא, אז מתברר שכל **טפה** = **מזל טוב**!

עץ ועצה

האותיות העיקריות במלה **עצה** (ובשורש **יעץ**) הן **עץ**. העצה הראשונה בתורה היא עצת הנחש-המסית לאכול מעץ הדעת טוב ורע ולהביא מות. בדרך מליצה: צריך עצה טובה מתי

טז עבודה זרה ג, ב. **זריקה משתברת** = 2 פעמים **ארץ ישראל**, 64 פעמים **הוי'**.

יז נדה לא, א "אביו מזרע לובן... אמו מזרעת אודם".

יח שמות טו, כה.

יט במדבר יב, ג.

כ תהלים צב, יג. ספר הלקוטים לאר"י שם.

כא תהלים מה, ה.

כב בראשית טו, ו.

כג אבות ו, א.

כד תהלים כה, יד.

כה תהלים פד, ח.

כו ש"ך עה"ת פרשת בהר. לקו"ת שיר השירים ג, ד (ובמראי מקומות שם).

צדיקים מועטים

כתר שם טוב אות יב

קיצור מהלך השיעור

בלימוד תורה נוספת בכתר שם טוב מסביר הרב ארבע מדרגות של עבודת ה' – כנגד י-ה-ו-ה – שעולות מתוך תיאור עלית הנשמה של הבעל שם טוב, ומתמודד עם היחס בין "צדיקים מועטים" ל"ועמך כלם צדיקים".

"צדיקים מועטין" בעלית הנשמה של הבעש"ט

"בהבראם" גם אותיות **באברהם**^ה – מדת החסד שהיא ה"יומא דאזיל עם כולהו יומין", עם כל שש המדות המקננות בעולם היצירה], ועולם הבא נברא ביו"ד [בדרך כלל עולם הבא הוא בינה, אך לכל עולם יש את גן העדן שלו. בדרך כלל מדברים על גן עדן התחתון ביצירה וגן עדן העליון בבריאה – אך בכל עולם הגן עדן, עולם הבא, הוא הבינה שבו]. מפני שצדיקים שבו מועטין.

צריך להבין, הרי "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא". אם הכוונה היתה "מועטין" באיכות – "כי אתם המעט מכל העמים"^ה, "הממעטין עצמכם"^ט – הענין היה מתיישב, אך בפשטות זו לא הכוונה כאן.

והענין, שמעתי ממורי הבעש"ט, שהראו לו [בעלית נשמה. כדי שיבוא המשיח כולנו צריכים לדעת לעשות עלית נשמה, כדברי המשיח לבעש"ט – עליהם הוא כותב באגרת המפורסמת לגיסו' – "ויוכלו כולם לעשות עליות ויחודים כמוך"], כשהוליכהו תחת עץ הדעת

בפסקה הזו מדבר הבעל שם טוב על פסוק מובהק של בטחון, פסוק שקשור למשיח – "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים"^א. זהו הפסוק היחידי בתנ"ך בו מופיע צירוף שני השמות "יה הוי'". לפעמים^ב מסבירים זאת כהתפתחות – בתוך שם י-ה, שתי האותיות הראשונות של שם הוי', טמונות כל ארבע המדרגות-האותיות של שם הוי' (וכרמוז בכך ש-יה במילוי – **יוד הא** – עולה הוי'). חז"ל^ג מפרשים "צור עולמים" גם כ'צייר עולמים' – דבר השייך לעולם היצירה. כאן לכאורה לא מדבר על יצירה, אבל נראה את הקשר:

כי ביה ה' צור עולמים... עולם הזה נברא בה"א שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם [ודרשו חז"ל "ב-ה בראם"^ד.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שבת תצוה, אור ל"א אד"ר ע"ט – כפר חב"ד.

א ישעיה כו, ט. "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים" עולה **ביאת המשיח**, כמבואר בסוד ה' ליראיו שער כג, עיי"ש.

ב ראה פלח הרמון וירא ד"ה "ואשה אחת" אות ב.

ג זהר ח"ב כב, ב; תקו"ז תקון ע (קכט, ב); בתי מדרשות ח"א אות ז.

ד בראשית רבה יב, ב; זהר ח"א צא, ב; ז"ח (מרגליות) א, ב.

ה בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א.
ו ראה זהר ח"ג קג, א-ב; קצא, א; ע"ח שכ"ה דרוש ב.
ז סנהדרין פ"ג מ"א.
ח דברים ז, ז.
ט רש"י שם.
י כתר שם טוב (קה"ת) אות א.

בארץ" להיות מודע ל'חטא' המודעות העצמית שלו, ל'רע' שבו, וכך הוא מברר את **החטא-רע** בגימטריא **רפח**, וכידוע ש**צדיק** ברבוע עולה **רפח** במשולש, כמבואר סוד זה במקום אחר^י). שוב, זו עבודה השייכת לכולנו, והלואי ונגיע ליותר ממנה.

מהו "עץ החיים" בכל מקום? החסדים המכוסים^ט – המדרגה שמעל המודעות העצמית. בעבודת ה' זו עבודה לשמה, כפי שמתאר אותה הרמב"ם^ט, לעשות את האמת "מפני שהוא אמת",

ללא שום רצון וכוונה לקבלת שכר, כולל ספוק עצמי ("תתן אמת ליעקב"^ט, תפארת, היינו השליש העליון של התפארת, המכוסה ביסוד אמא). איך הרמב"ם קורא לעבודה לשמה? מי הוא אב-הטיפוס של עבודה כזו אצלו? הרמב"ם כותב שעבודה לשמה היא עבודה מאהבה, והדמות שמאפיינת אותה היא אברהם אבינו, איש החסד והאהבה (היינו "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם" – מדת ה"אמת ליעקב" מתגלה ב"חסד לאברהם", בעבודה מאהבה). הרמב"ם קודם

לתקופת החסידות, להתבוננות האלקית הפנימית (שתתבאר לקמן), ולכן כל כמה שזו מדרגה גבוהה, היא שייכת רק למדות הלב, שראשן ועיקרן מדת האהבה, "יומא דאזיל עם כולוה יומין".

יד חסדי דוד הנאמנים ח"ה עמ' 8; עמודיה שבעה בחקתי ב'שש'; מוצש"ק פינחס, כ"ד תמוז ע"ב פ"ג.

טו ראה תורת חיים נח ד"ה "אלה תולדות נח" (הא').

טז הלכות תשובה פ"ה"ב.

יז מיכה ז, כ.

טוב ורע היו עמנו אנשים הרבה מישראל, ואח"כ שהעבירו אותו תחת עץ החיים היו מועטין, ואח"כ שהכניסו אותו בג"ע הפנימי נתמעט עוד, עד שנשארו מעט מזעיר [ודפח"ח].

ארבע המדרגות בעלית הבעש"ט

בעלית הנשמה של הבעל שם טוב ישנם ארבעה שלבים, ארבע מדרגות שהוא עובר. אפשר לחשוב שאולי יש כאן שלשה שלבים,

אבל המשפט המסיים, "עד שנשארו מעט מזעיר", הוא מדרגה רביעית – ובכל פעם האנשים מתמעטים. בכך הוא בא להמחיש את ה"מפני שצדיקים שבו מועטין". ארבעת השלבים הם כנגד י-ה-ו-ה, וצריך להסביר את כולם בעבודה:

"עץ הדעת טוב ורע" מכוון הרבה פעמים כנגד המלכות^י. גם המדרגה הזו היא בגן עדן, היא שייכת לעבודת ה'. מהו עץ הדעת? מודעות עצמית. זו עבודת ה' עם ספוק – העבודה הנמוכה ביותר, עבודת "שלא לשמה" ראשונית השייכת

לכולנו (הספוק העצמי היינו נקודת ה'חטא', לשון חסרון, חלק הרע של "עץ הדעת טוב ורע", עליו נאמר "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"^{יב} באותו טוב עצמו שהוא עושה – כאשר מקבל ממנו ספוק, כפירוש הבעל שם טוב הידוע^{יג}. על ה"צדיק

יא פרדס שכ"ג פט"ז; ע"ח שמ"ט פ"ג; קהלת יעקב ערך 'עץ'.

יב קהלת ז, כ.

יג כתר שם טוב (קה"ת) אות קמא.

הגג ויצעק ש"אין עוד מלבדו" (מענין שלמרות שהרבי מקוצק רצה רק את המועטים, אלפים נהרו לקוצק, והחסידות הגדולה ביותר בפולין היתה חסידות גור, שיצאה מקוצק).

זו גם אחת הסבות למחלוקת בין רבי נחמן והשפאלע-זיידע – הסבא משפולי שמע את רבי נחמן מתבטא שהוא לא דואג לכולם, וצריך רק מעטים שיעבדו את ה' במדרגה גבוהה, והדבר מאד קומם אותו.

[אולי אפשר להסביר כמו שהרב לימד בשבת תשובה השנה, שיש נקודה בה כל אחד הוא 'חד בדרא', יש בו משהו שאין אפילו בנשיא הדור, וב'יחידה' שלהם כולם נמצאים במדרגה של "צדיקים מועטין", כל אחד שם לבד.] ההסבר הזה לא מתיישב לי, כמו שתמיד לא אהבתי (קרי: לא הבנתי) את המאמר "כל צדיק נכוון מחופתו של חברו"¹¹ – מצטייר לי שלעתיד לבוא, בגן עדן, כולם יושבים יחד סביב השלחן, ולא כל אחד לחוד. לא כמו בבדיחה שספרו קודם (על חב"דניקים שצריכים להיות לידם בשקט בגן עדן, כדי לא לקלקל להם את המחשבה שהם שם לבד...).

התירוץ הפשוט לשאלה הנ"ל הוא ש"צדיקים מועטין" היינו בגן עדן (בו גילוי אור אין סוף הממלא כל עלמין), עולם הנשמות לאחר המאה ועשרים שנה בעולם הזה (וכך בעלית הנשמה של הבעל שם טוב, עלית הנשמה דווקא, עד שהיתה סכנה שנשמתו לא תחזור להתלבש בגופו בעולם הזה, כנודע הסיפורים בזה), ואילו "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר 'ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ ג'ו'" היינו עולם התחיה, שבו גילוי אור אין סוף ב"ה הסובב כל עלמין (שמשוה קטן וגדול), וכמבואר בדרושי דא"ח¹².

המדרגה השלישית היא "גן עדן הפנימי". בדרך כלל מכירים את המושגים "גן עדן תחתון" ו"גן עדן עליון" (שכנגד היצירה והבריאה, כנ"ל) – "גן עדן הפנימי" הוא המדרגה הפנימית של ההתבוננות, המוחין שלמעלה מן המדות. זו המדרגה שכנגד ה' עילאה, הבינה, שבמבנה כאן היא ראשית "הנסתרת"¹³.

המדרגה הרביעית, בה נשארו רק "מעט מזער" צדיקים, היא המדרגה עליה לימד אותנו אדמו"ר הזקן – "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ"¹⁴, "אני לא רוצה [ולא צריך] את הגן עדן שלך [שיש בו גם את עץ הדעת טוב ורע וגם את עץ החיים] אני לא רוצה את עוה"ב שלך [גן עדן הפנימי, כפי שהסברנו] אני רוצה רק אותך בלבד"¹⁵, "אנא נסיב מלכא"¹⁶ עצמו, ובטל כולי במציאות ה"מלכא". מדרגה זו היא האצילות שבאצילות, שכתוב שהיא מקור נשמת אדמו"ר הזקן וגם מקור נשמת משה רבינו.

"צדיקים מועטין" או "ועמך כלם צדיקים"? נחזור לנקודה עליה שאלנו בתחילה: איך מסתדר הענין של "צדיקים מועטין" עם "ועמך כלם צדיקים"¹⁷ ו"לכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"? אכן, מצאנו שהיו צדיקים שנחלקו בענין. לפשיסחא היו שני ענפים עיקריים – שני תלמידים גדולים שהמשיכו אחרי ההסתלקות של הרבי ר' בונים – ווארק' וקוצק. רבי יצחק מווארק' – שממנו אמשינוב של היום – היה צדיק של אהבת ישראל, שהענין שלו היה לאסוף ולקרב את כולם. לעומתו, הרבי מקוצק אמר שהוא צריך רק חבורה קטנה של "צדיקים מועטין", מנין שיעלה איתו על

יח דברים כט, כח.

יט תהלים עג, כה.

כ ראה לוח "היום יום" י"ח כסלו.

כא איכה רבה ג, ח. ראה מאמר ד"ה "ביום עשתי עשר יום" ו"א ניסן תשל"א (קונטרס ו"א ניסן תשמ"ט).

כב ישעיה ס, כא.

כג יל"ש ישעיה רמז ת (וראה תנחומא פינחס פי"ד).

כד ראה תו"א יתרו עג, ב. וככה תרל"ז פ"ה ואילך. ד"ה זה היום תרס"ו. ובכ"ד.

"ונברכו בך"

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת לך לך

טובות^ב – הן רות המואביה ונעמה העמונית, שמשתייכן יוצאת מלכות בית דוד ומלך המשיח. רות המואביה היא סבתא-רבה של דוד המלך ונעמה העמונית היא אשת שלמה (היחידה מאלף נשיו שנשא לשם שמים), אמו של רחבעם, וכתוב שמשיח הוא הצאצא של שתייכן, בן דוד ושלמה^א. אם כן, מראשית הדרך ה' מברך את אברהם שהוא עתיד להבריך בקרבו גרים מגזע אחר שעתידיים להכלל בו, ודווקא מגרים אלה יבואו משיח. כמו ש'הנפש אשר עשו בחרן' הם גרים, כך התכלית של "ונברכו בך" היא על ידי גרים.

"שית אלפי שנין הוי עלמא"

לגבי "ואת הנפש אשר עשו בחרן" מובא בגמרא^א "תנא דבי אליהו [ברייתא מאליהו הנביא] שית אלפי שנין הוי עלמא: שני אלפים תהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח. ומאימת הוו שני אלפים תורה? מדכתיב 'ואת הנפש אשר עשו בחרן'". זהו כלל גדול החוזר כמה פעמים בחז"ל, שהעולם קיים ששת אלפים שנה. ורמז לכך: בפסוק הראשון בתורה מופיעה האות אָלף שש פעמים – "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – רמז לששת אלפים שנה.

ב בבא קמא לח, ב.

ג "מזרע דוד ושלמה" – ספר המצוות לרמב"ם ל"ח שסב. הקדמת הרמב"ם לפרק חלק.

לגבי יחוס המשיח מנעמה העמונית: בראשית רבתי עה"פ "ונחיה מאבינו זרע" (יט, לב) – "זה מלך המשיח שבא משתייכן, דוד בא מרות המואביה ורחבעם מנעמה העמונית ומלך המשיח מבני בנייהם". של"ה פרשת לך לך. וראה זוהר ח"א קי, ב, דרך אמת וניצוצי אורות שם ואכמ"ל.

ד ע"ז ט, א.

"ויאמר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמְלַחְתְּךָ וּמִכְּנִישׁ אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה. וְאֶעֱשֶׂה לְגֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדָּלְךָ שְׁמִי וְהָיָה בְּרַכָּה. וְאֶבְרַכְךָ מִכָּרְכֶּךָ וּמִקְלָלְךָ אֲדָר וְנִבְרַכְךָ בְּךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה. וְיֵלֶךְ אַבְרָם... וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אֲחִיו וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אֶרֶץ צָרָה וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן."

ה' לא אומר לאברהם אבינו בתחילה היכן נמצאת אותה ארץ מובטחת, אבל הוא מברך אותו בהרבה ברכות, והשיא הוא "ונברכו בך כל משפחות האדמה". אחר כך, בתיאור ההליכה אל הארץ, נאמר שאברהם ושרה הלכו עם "הנפש אשר עשו בחרן" ופירש רש"י "שהכניסן תחת כנפי השכינה. אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאוּם".

הברכת משפחות האדמה באברהם

יש קשר פנימי בין "ונברכו בך כל משפחות האדמה" ובין "ואת הנפש אשר עשו בחרן". כך מפרשים חז"ל "אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב 'ונברכו בך כל משפחות האדמה'? אמר הקב"ה לאברהם, שתי בריכות טובות יש לי להבריך בך ממשפחות האדמה, רות המואביה ונעמה העמונית"^א. כלומר, "ונברכו" הוא לשון הברכה, כמו שמבירים גפן באדמה כדי להצמיח עץ חדש. שתי בריכות-הברכות טובות – שבמקום אחר נקראו "שתי פרידות

נערך ע"י הרב יוסי פלאי. מתוך הקלטת שידור, שנת תשע"א.

א יבמות סג, א.

הרמתי ושלמה המלך). כלומר, כשאברהם היה בן 52, **בן שנים**, הוא התחיל לגייז גרים, לקרב את נשמות אומות העולם לאמונה בה' אחד, ללכת בדרך ה', לעשות צדקה ומשפט. אם כן, זהו הגדר של זמן התורה לעומת תקופת התורה שלפניו וימות המשיח שאחריה. מאותו רגע שאברהם התחיל לגייז גרים, כאשר ה' התחיל לסייע לו ב"ונברכו בך", להבריך בתוכו נשמות שהיו במקום אחר, במקום חיצוני, ולהכניס אותם כביכול בתוך הלב של אברהם אבינו, לקחת את הענף הרחוק ולהשתיל בלב של אברהם ('השתלת לב'), באותו רגע מתחילים שני אלפים תורה.

זהו דבר מאד יסודי: התורה מתחילה ממסירות הנפש של אברהם אבינו לקרב נשמות תחת כנפי השכינה, ולפי הפשט מדובר בנשמות של לא-יהודים. זה הגדר של תורה! לפי זה יש משהו בתורה שיותר נעלה אפילו מימות המשיח (כמו שיתבאר בהמשך). איך ההסבר הזה מתיישב עם הפשט של המושג "תורה"? ידוע שהפשט של תורה הוא לשון הוראה, ללמד (כמו שהרבי מביא פעמים רבות, בשם ה"רד"ק). זה בדיוק מה שאומרים כאן חז"ל שעצם הגדר של תורה הוא הוא ללמד לאחרים. לא רק ללמוד לעצמך, לקיים לעצמך, להיות צדיק. היו צדיקים גם לפני אברהם אבינו, אבל הם היו בבחינת תהו. כשאתה לעצמך, כשכל אחד עולה בדרגות רוחניות, זה עולם התהו. כאשר אברהם מגייז גרים – לזה קוראים תורה.

שני האלפים הראשונים הנקראים 'תהו' אינם עולם התהו שקדם לבריאת העולם בכלל, "והארץ היתה תהו", אלא שני האלפים הראשונים של העולם שנקראים תהו כיון שאין עדיין קשר בין הנפשות. "לא תהו בראה לשבת יצרה" – תהו הוא מצב של פירוד, כשאין דבק נפשי-פנימי המחבר בין הנפשות, וכך היה עד אברהם אבינו.

כמו ש"שני אלפים תהו" אינו כפי המובן בהשקפה ראשונה, כך יש להבין גם את המושגים שני אלפים תורה ושני אלפים משיח באופן עמוק יותר. כידוע, כבר נכנסנו עמוק-עמוק לשני אלפים של ימות משיח והוא עצמו, המשיח, עוד לא בא. עכשיו הוא זמן מסוגל לביאת המשיח, אבל "מפני חטאינו גלינו מארצנו" ו"כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו הוא החרבו", אנחנו אשמים שלא בא משיח. אם כן, צריך להבין מהם "שני אלפים משיח".

תורה במשמעות של קירוב רחוקים

גם ב"שני אלפים תורה" יש קושי. וכי אחר כך נגמרת התורה? הרי אלפים שנות תורה הסתיימו כבר כמעט לפני אלפים שנה, וכי התורה נגמרת? חס ושלום, התורה נצחית. צריך להבין את כל המאמר יותר לעומק, והמפתח הוא ב"הנפש אשר עשו בחרן".

כאמור, חז"ל אומרים ששני אלפים תורה התחילו מ"הנפש אשר עשו בחרן". אברהם אבינו נולד בשנת 1948 לבריאת העולם (כפי שעולה מהפסוקים), והתחלת שני אלפים תורה היא בהיותו בן 52 שנה (בכלל, יש נשמות גדולות שחיו בסך-הכל 52 שנה, כשמואל

ז רמז מובהק: **הנפש אשר עשו בחרן** ועוד **שני אלפים תורה** = **בן** ברבוע. ועוד ראוי לחשב במספר קטן, כמבואר ש"הנפש אשר עשו בחרן" היה בבחינת קטנות, "אחות לנו קטנה", בחינת "אהבת עולם" (ראה שפת אמת פרשת לך לך שנת תרס"ה): **הנפש אשר עשו בחרן** במ"ק = 60, ממוצע כל תבה = 15. וכן **אברהם שרי** במ"ק = 15 (כאשר **אברהם** = 9, 3 ברבוע. **שרי** = 6, 3 במשולש), אברהם מגייז האנשים ושרה מגייזת הנשים.

"ימות המשיח" – בלשון סגי נהור

רוצים משיח באמת, משיח עם תורה

מה כל זה אומר לנו היום? המסך האפל שאי אפשר לגשת לאומות העולם ירד, ברוך ה'. זה מסימני הגאולה שיש ליהודי את האפשרות, לפחות בחיצוניות, לגשת לאומות העולם ולפרסם אלקות. אנחנו יכולים לחזור להיות כמו אברהם אבינו, "ונברכו בך כל משפחות האדמה". זה נקרא תורה, לא ימות המשיח. כעת, בסוף אלפיים ימות המשיח, צריך לחזור לתקופה של תורה, ולפי מה שקראנו עכשיו, התורה מתחילה בכך שמקריבים גוים ליהדות. זו תחילת התורה, "הנפש אשר עשו בחרן", כאשר אברהם היה בן **בן** שנים - גם מלשון הבנה, יש לו את התבונה איך לפרסם אלקות בעולם ולקרב את כולם.

אם כן, היום עלינו לחזור לשלב התורה, ל"הנפש אשר עשו בחרן". זו תורת המשיח עליה נאמר "תורה חדשה מאתי תצא" - התורה שעלינו להפיץ לכל אומות העולם. מתוך זה יבוא המשיח האמתי, ואז יבוא ימות המשיח באמת, לא ימות המשיח של אלפים שנה שכבר עברו ו"אותתינו לא ראינו"^א.

מוסר ההשכל הוא "ונברכו בך". בכל פעם שאומרים "ברוך אתה" - וצריך לברך את ה' מאה פעמים בכל יום^ב - יש לכוון שאנו רוצים להבריק את ה' בתוכנו, וגם להבריק אינו-יהודי ביהדות. כך אנו חוזרים ל"הנפש אשר עשו בחרן", מיד מתחיל שלב התורה, וממילא מתחילה "תורה חדשה מאתי תצא" ומשיח בא במהרה בימינו.

כעת נעבור לשני אלפים ימות משיח. אלפים שנות תורה מסתיימות בקירוב 150 שנה לאחר החורבן, כאשר ירדנו עמוק עמוק לתוך הגלות... דוקא כשירדנו עמוק לגלות זה נקרא ששייך למשיח, וכבר עברו רובם של אלפים שנות משיח! מה הכוונה?

אפשר לפרש שחז"ל רמזו לכך שזו תקופה שאין בה גרים, כמו מאמר חז"ל שאין מקבלים גרים לימות המשיח^ג. עצם הגלות הוא שאין לעם ישראל השפעה על אומות העולם (כמו שאמר הרבי פעמים רבות). רק הגוף נמצא בגלות, אבל מצד הנשמה אנחנו בסדר, אז מה הבעיה? כשאנו נתונים בשעבוד אין לנו יכולת להשפיע, הידים שלנו כבולות. לפעמים הדבר כרוך גם בסכנת נפשות - ברוב המדינות בעולם, עד לפני הזמן האחרון ממש, גיור היה סכנת נפשות ממש (וידועים הרבה סיפורים בזה, גם מגדולי ישראל וגם מגדולי החסידים, שמסרו את נפשם לגייר איזה גר שרצה להתקרב).

בימות המשיח עצמם, לעתיד לבוא, אזי אין גרים למעלייתא: אז יתקיים "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ"^ד וכולם יודו בה' אחד, כולם יהודים. אבל ב"אלפיים שנות משיח" שבזמן הגלות, אז העובדה שאין גרים היא לגרעיותא. עכשיו צריכים להיות גרים כדי להביא את המשיח - כמו שכתוב שמשיח לא יבוא עד שכל מי שצריך להתגייר יתגייר. כעת חבל מאד שאין גרים. לא נתנים לנו מצד העולם, וגם אין לנו את הכח הנפשי. זה "ימות המשיח" בלשון סגי נהור, שהתחילו כאשר נגמרו אלפיים שנות תורה.

^א ויקרא רבה יג, ג.

^ב יא תהלים עד, ט.

^ג יב מנחות מג, ב. שו"ע או"ח מו, ג.

^נ יבמות כד, ב.

^ט זכריה יג, ב.

המהפכה השניה (7)

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית

סיכום שיטת הרמב"ם

תמצית דעת הרמב"ם כפי שהתבאר בפעמים הקודמות:

- יש אומרים שאין איסור כשאחרים נותנים מעצמם ומרצונם למי שלומד תורה, כמו ב'הסכם' יששכר וזבולון'. אך בדעת הרמב"ם ההיתר לזה אינו ברור.
- מי שאינו יכול להתפרנס ממלאכתו (זקן וחולה וכיו"ב) יכול ליטול מאחרים.
- יש הטבות מיוחדות המגיעות לתלמידי חכמים. ומצוה גדולה להנות תלמידי חכמים באופן המותר.

הבדל בשלבים השונים של הלימוד

אמנם יש לדון בנוגע לשלבי הלימוד השונים. שהנה הרמב"ם מתייחס למציאות הרגילה-הרצויה שאדם למד תורה כראוי כבר בילדותו וצעירותו, אצל מלמד התינוקות וכו', עד שהגיע לשלב שבו עליו לדאוג לפרנסת אשתו ובניו ("ריחים בצוארו"), אלא שהוא רוצה להמשיך ללמוד תורה ולהתפרנס מהצדקה - וזה דבר שאינו ראוי לפי הרמב"ם. אבל במציאות אחרת יתכן לכאורה שהדין ישתנה.

ביתר ביאור: בדרך הרצויה, המתוארת בדברי חז"ל והפוסקים, בשלב הראשון של הלימוד - כל עוד אין "ריחים בצוארו" של אדם - הוא מקיף בלימודו את כל התורה. כלומר, במצות לימוד תורה יש חיוב של ידיעת התורה, ללמוד ולדעת את התורה כולה, כמו שמבאר אדה"צ בהרחבה בהלכות תלמוד תורה: בפרק א כותב "מן התורה האב הוא חייב ללמד לבנו

- אסור להנות מדברי תורה וליטול ממון מאחרים כדי שיוכל ללמוד תורה. ככלל, התורה אינה כלי ואמצעי לפרנסה, הן לימוד תורה לעצמו והן לימוד לאחרים, ועל האדם להתפרנס ממלאכתו-הוא ("דרך ארץ").

- טעמי האיסור: חילול השם בעיני ההמון. לימוד שלא לשמה והתייחסות לתורה כאמצעי לטובות העולם הזה ולא כמצות ה'. פגם במה שנהנה מקדושת התורה (דומה לאיסור הנאה מקדשים). התורה אינה רכוש האדם וקנינו. איסור ליטול מצדקה למי שאינו נצרך.

- נראה שהאיסור מתייחס לכל מציאות של לומד ומלמד תורה, אלא שבמלמדי תורה, מורי הוראה ודיינים יש פרטים נוספים (שחלקם יתבארו להלן). וגם במקום שאין איסור גמור, מכל מקום מעלה גדולה ומדת חסידות להתפרנס ממעשה ידיו.

- לדעת הכס"מ ועוד פוסקים, האיסור הוא כשלומד מתחילה כדי להשתמש בתורה כאמצעי לפרנסה, אבל אם למד לשמה וכעת מקבל מאחרים כדי שיוכל להמשיך ללמוד הדבר מותר. אך בדעת הרמב"ם עצמו נראה שאין חילוק בדבר והכל אסור.

- אמנם "לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה", אבל בדעת הרמב"ם נראה שאין זה מתיר ליטול מאחרים עבור הלימוד (אלא רק שאדם מכוון שה' יזכה אותו בשכר).

ובפשטות, דברי הרמב"ם שאסור ללמוד תורה ולהתפרנס מאחרים, מתייחסים רק לשלב השני בלימוד, אבל בתחילת הלימוד ודאי שאדם ניוון משולחן אחרים, שהרי אביו חייב ללמדו תורה והוא מפרנס אותו! וכן מבואר בדברי אדה"ז שחובת האב היסודית היא ללמד את בנו כל התורה כולה (עיי"ש פ"א סעיפים ד, ו), וגם לשכור עבורו מלמד אם יש צורך בדבר ולשאת בכל ההוצאות, "ולא שכר לימוד לבדו מוטל על האב אלא כל הוצאות הלימוד כגון לשכור מזונות לבנו ההולך ללמוד לפני רב שבעיר אחרת להספיק לו כל צרכיו שם" (שם סעיף ז. וראה שם בהמשך שגם במציאות "שיש לו [לבן] אשה ובנים מצוה על אביו לפרנסן אם אפשר לו כדי שלא יהיו רחיים בצוארו ויעסוק בתורה". ושם ס"ו שהחוב לכופ את הבן בדרך טובה הוא עד שיהא הבן בגיל כ"ד, עיי"ש).

אם כן, הבן סמוך על שולחן אביו עד שיסיים את חוק לימודיו! ואמנם לקראת הנישואין הבן מתחיל לדאוג לעצמו, אך זה עצמו גם קשור לחובת האב שחייב ללמד את בנו אומנות², ואחר כך הבן דואג לפרנסתו, כדברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ה הי"א) "דרך בעלי דעה שיקבע לו אדם מלאכה המפרנסת אותו תחילה, ואחר כך יקנה בית דירה, ואחר כך ישא אשה". ומאותה שעה שהוא מתעסק בפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, אין ביכולתו להשקיע זמן רב בלימוד תורה, אלא רק את הזמן הפנוי ממלאכה (הנצרכת לו כדי חייו). אבל בשלב הראשון, כשם שאדם מתפרנס מאביו ואין בזה כל פגם (שהרי זו חובת אביו) אפשר לומר שבאותה מדה אין פגם מצד הלומד אם הוא מתפרנס מאחרים.

² נערך ע"י הרב יוסי פלאי.

א קידושין כט, א. וראה בקונטרס אחרון להלכות תלמוד תורה פ"ג מאימתי ילמדו אומנות.

בעצמו או למצוא לו מלמד שילמדנו כל התורה כולה... לידע כל התורה שבכתב ושבע"פ כולה. דהיינו תנ"ך וכל הלכות פסוקות של כל התורה עם הטעמים [טעמי ההלכות]". ובפרק ב: "מי שלא לימדו אביו תורה חייב ללמד את עצמו כשיכיר... ללמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה". ובפרק ג מבאר שבזמן חז"ל היו עושים זאת לפי הסדר במשנה "בן עשר למשנה... בן חמש עשרה לתלמוד", עד שבגיל עשרים מקיפים את התורה כולה, ולכן זמן הנישואין הוא בגיל שמונה עשרה, כיון שבשנים הראשונות עדיין אין טרדת פרנסה גדולה. "וכל מי שדעתו וכח זכרונו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל התורה שבעל פה כולה הרי זה לא ישא אשה עד שילמוד תחלה תורה שבעל פה כולה שהן כל ההלכות בטעמיהן בדרך קצרה שהן פירוש כל התרי"ג מצות בתנאיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים ואח"כ ישא אשה ויעסוק אח"כ כפי הפנאי שלו בעיון ופלפול כל ימיו כפי כחו. שאם ישא אשה תחלה יהיו רחיים בצוארו טרדת פרנסת אשתו ובניו ולא יוכל לעסוק בתורה כראוי כל כך ללמוד ולזכור כל ההלכות בטעמיהן שהן פירוש התרי"ג מצוות ועיקר התורה שבעל פה". כלומר, הציור הפשוט הוא שהאדם מסיים להקיף בלימודו את התורה כולה, וגם מי שאינו יכול להגיע לידיעת כל התורה כולה, מכל מקום מחויב לדעת את ההלכות הפסוקות הנוהגות למעשה (ראה שם סעיף ד) – זהו השלב הראשון שבו כל אדם מחויב ובדרך הרצויה מגיעים אליו לפני שנכנסים בעול הפרנסה. אלא שגם בהמשך, בכל ימי חייו, מחויב האדם לעסוק בתורה כפי כוחו, הן לחזור על לימודו והן להעמיק בעיון, ולכן עליו "לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי" כדי שיוכל להקדיש מזמנו ללימוד (כמו שמבאר אדה"ז שם) – וזהו השלב השני.

הראשונה' של כתיבת התורה שבעל פה כבר אין מסירת הלכה מרב לתלמיד כפי שהיה קודם וכיום קשה להגיע ל'קצבה' ברורה של ההלכות¹. וממילא יש לומר בניהן שלנו, שכיון שאין קצבה ללימוד ממילא האדם נחשב עדיין בתחילת לימודו ויכול ליטול שכר לשם כך. אכן, לדעת הרמב"ם יש קצבה לתורה שבע"פ שחייבים ללמוד תחילה, כמו שמבאר אדה"ז שם, וממילא אפשרות ההיתר הזה מצומצמת יותר.

אולם באמת נראה שזה אינו נכון לדעת הרמב"ם, שהרי לא חילק בזה כלל. אלא לדעתו כל מי שצריך לדאוג לפרנסת בני ביתו אסור לו ליטול מאחרים עבור לימוד התורה. ומה שעדיין לא סיים את חובת לימוד התורה הבסיסי, על זה נאמר "לא עליך המלאכה לגמור" ואונס רחמנא פטריה, ואין הקב"ה בא בטרונאי עמו שעוסק במלאכה ולומד תורה כפי יכולתו בזמנו הפני.

וכל שכן בנוגע לאיכות הלימוד, ודאי שלפי הרמב"ם אין היתר להתפרנס מאחרים כדי שטרדות הפרנסה לא יפריעו את לימודו ביתר הזמן. הרי כך הדרך הרצויה, שיעסוק במלאכה כמה שעות ביום ושאר הזמן יעסוק בתורה. ואם יחשוב האדם שכדי שיעסוק בתורה עליו להתפרנס מאחרים, הרי זה חילול השם וכל תורה שאין עמה מלאכה שסופה בטלה וגוררת עון².

ג קונטרס אחרון להלכות ת"ת פ"ג "ואפשר דהרא"ש לא כתב כן אלא להלכה למעשה האידנא שהטעמים כתובים וחזקתם בתלמוד, ואי אפשר לעמוד עליהם אלא ע"י פלפול ההלכה, אבל מורה הרא"ש דבימיהם שהיתה התורה בעל פה היו סדורים להם טעמים בדרך קצרה [ולכן היה גבול וסוף ללימוד ההלכות בטעמיהן בקצרה].

ד אמנם בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סי' לו) כתב "ודאי גם הרמב"ם סובר דכשידוע שלא שייך שיבין היטב מה שלומד כשיצטרך לעבוד איזו שעות ביום לפרנסתו, שומרת וגם מחוייב להתפרנס ממתנות דאנישי, וכ"ש מן הצדקה, דאין לך עני גדול מזה שלא יוכל להתפרנס ממלאכתו כשילמוד התורה. ואין לך קידוש שם שמים ומכבד התורה גדול מזה, שמתבזה

ויש לומר שכאשר אחרים נותנים לו הרי זה כאילו נוטל מאביו (ובדרך דרש: הרי זה כדין 'משמוש' בירושה, שאדם מקבל את ירושת אביו בדרכים אחרות). ומכל מקום צריך עיון עד מתי שייך לומר דבר זה.

מי שמתחיל ללמוד בגיל מבוגר

בהמשך לזה, לכאורה אפשר לומר שבמציאות שאדם מתחיל ללמוד תורה בגיל מבוגר, כשהוא כבר מטופל באשה ובנים, וכעת אם לא יטול מן הצדקה לא יוכל להתפנות ללימוד כראוי – יתכן שאין בזה איסור, שהרי טרם הגיע לחובת ידיעת התורה, ואינו דומה למי שכבר למד וקיים את חובתו היסודית.

דבר זה מצוי ביותר בדורות שלנו, שלא מקפידים על לימוד תורה בסדר הנכון לכתחילה (מסיבות שונות), ובמיוחד אצל חוזרים בתשובה שזה-עתה זוכים להתחיל בלימוד. כך יוצא שבשעה שאדם צריך לדאוג לפרנסת אנשי ביתו הוא רוצה גם להשלים את ידיעותיו היסודיות בתורה, ולשם כך הוא רוצה להתפרנס מהצדקה (לקבל מלגה וכיו"ב).

ועוד, הרי במהלך הדורות התורה עצמה גדלה ומתרחבת ביותר, וכדי לדעת היום את כל הלכות התורה יש להקדיש זמן רב יותר ללימוד, וממילא לכאורה יש מקום להתיר נטילת שכר כדי לעמוד בזה. חילוק דומה מובא בשיטת הרא"ש בנוגע לדחיית נישואין כדי ללמוד תורה, שלדעתו "אין קצבה" ברורה ללימוד התורה ולכן לא שייך לדחות את הנישואין עד ש'יסיים' את הלימוד³, אבל אדה"ז מבאר שהרא"ש מודה שבזמן חז"ל היתה קצבה ללימוד (כלומר, לאחר ה'מהפכה

ב רא"ש קידושין פ"א סי' מב "כולהו מודו דאם אי אפשר לו ללמוד אם ישא אשה ילמוד ואחר כך ישא אשה. וקצבה לאותו לימוד לא ידענא שלא יתכן שיתבטל מפריה ורביה כל ימיו".

מכל מקום, מי שלא זכה ללמוד כראוי וכעת מטופל במשפחה, אין לו היתר ליטול מאחרים כדי ללמוד. כל זה לדעת הרמב"ם.

ועמדו זרים ורעו צאנכם

והנה בגמרא נאמר "תנו רבנן ואספת דגנך מה תלמוד לומר? לפי שנאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיו' [וההמשך: והגית בו יומם ולילה], יכול דברים ככתב? תלמוד לומר 'ואספת דגנך' הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר אדם חורש בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר 'ועמדו זרים ורעו צאנכם' וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר 'ואספת דגנך'... אמר אביי, הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן".

דברי הרמב"ם עולים יפה עם דעת רבי ישמעאל, כמשמעות הגמרא שההלכה הפשוטה היא כרבי ישמעאל (כי "הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידן"). אך גם דעת רשב"י ש"מלאכתן נעשית בידי אחרים" אינה סותרת את דברי הרמב"ם, כיון שאפשר לומר שהכוונה לסיוע המותר, בדרך שותפות וכדו' (כמו שמתפרש "המטיל מלא"י" לדעת הרמב"ם). כלומר, עיקר המחלוקת הוא האם העיסוק במלאכה הוא לכתחילה או בדיעבד, ובא רשב"י לומר שכאשר עושים רצונו של מקום אינם נזקקים לעסוק במלאכה אלא פרנסתם מצויה ברווח בדרכים אחרות, אבל

בכלל, נראה שהרמב"ם אינו 'מתרגש' משינוי המציאות במשך הדורות. כידוע דרכו של הרמב"ם שההלכה נחתמה בחתימת התלמוד, ולכן בחיבורו בדרך כלל אינו מביא דבר מחייב מה שנוסף אחרי התלמוד (מלבד מקומות בודדים). גם בנוגע לדרך הלימוד, סובר הרמב"ם שראוי "להחזיר עטרה ליושנה" ולנהוג כמו שנהגו התנאים והאמוראים שלמדו את כל הלכות התורה, אחר כך דאגו לפרנסתם ומאז ואילך עסקו גם בתורה וגם בדרך ארץ.

[כיוצא בזה, התבאר ב'מהפכה הראשונה' שלשיטת הרמב"ם המהפכה של כתיבת התורה שבעל פה נעשתה בשלב מוקדם ביותר, בדור שנחתמה המשנה, ואילו לשיטת ראשונים אחרים המהפכה הזו התרחשה בעיקר אחרי חתימת המשנה והתלמוד. נראה שהרמב"ם לשיטתו מרחיק ככל האפשר אפשרות כזו של שינוי מהפכני לאחר חתימת התלמוד!]

לסיכום: המציאות הרצויה היא שאדם מגיע לידיעת התורה לפני שנכנס בעול הפרנסה (ובשלב הראשון הוריו דואגים לו וכדו'). אך

ליטול צדקה בכדי שיהיה לו האפשרות ללמוד התורה... ודאי ברור שלא רק שרשאי ליטול צדקה ומתנות לחיות כדי שיוכל ללמוד, אלא שגם מחייב הוא ליקח מתנות ולהתפרנס מן הצדקה כדי שיוכל ללמוד. ומקדש הוא שם שמים בזה ביותר, שראוי אך שחשוב הוא לימוד התורה שכדי אף להתבזות בשביל זה. ורק במי שלא יקשה לו לימודיו בשביל איזו שעות שיעשה מלאכה, היינו שילמוד בהזמן שילמוד באותו הדעת והשכל והבנתו כמו אם היה לומד כל היום, בזה סובר הרמב"ם שאסור לו להתפרנס מן הצדקה אף שיצטרך לבטל איזו שעות ביום למלאכה כדי להתפרנס, ולא לימוד הרבה בכמות. דאך דלא למד כל התורה ששייר לאדם ללמוד, הא כיון שצריך לעבוד לפרנסתו לכדי חייו, הרי נמצא שאין לו יותר זמן ללמוד. ואף שהיה יכול להשיג עוד זמן ללמוד כשלא יעשה מלאכה כלל, אף לכדי חייו, ויתפרנס מן הצדקה, סובר הרמב"ם שבשביל זה אסור להתפרנס מן הצדקה כדי שיתחייב בלימוד, אף שלימוד התורה היא מצווה גדולה ביותר, עיין שם בכל דבריו. ואם כי הדברים ניתנים להאמר מצד עצמם, אבל בדעת הרמב"ם ברור שאין זה כך, ומה שהאגרות משה קורא קידוש השם הרי לפי הרמב"ם הוא חילול השם, וראה שו"ת מנחת יצחק ח"ד ט"י עח.

ה ברכות לה, ב. וראה דברי אדה"ז בקונטרס אחרון להלכות תלמוד תורה פ"ג שהרחיב בביאור המחלוקת.

ישראל – אך מכל מקום נראה שכלול בזה גם עניין זה שהגויים יסייעו לישראל. אמנם משלימות הגאולה (ופעולות המשיח) הוא גם תיקון אומות העולם ש"יחזרו כולם לדת האמת" (כלשון הרמב"ם בהלכות מלכים), אך אפשר לפרש שאין הכוונה שכולם יהיו גירי צדק אלא שיהיו (גם) בגדר 'גר תושב' וחסידים אומות העולם ואז יפרנסו את ישראל. והנה בהמשך יתבאר שלפי הלכה יש מקום לומר שמותר ליטול שכר מגויים כשאנו מלמדים אותם תורה (שלא כמו לימוד תורה לישראל), וממילא אין קושי כיצד לעתיד יפרנסו הם את ישראל.

ו ראה לקו"ש חכ"ג עמ' 179 שהסתפק האם לדעת הרמב"ם כולם עתידים להתגייר.

לא בדרך שנוטלים מן הצדקה. ומהו באמת המצב הרצוי לעתיד? בפשטות, רבי ישמעאל מודה שלעתיד לבוא ההנהגה תהיה כדרך של רשב"י, שהרי כך נאמר "ועמדו זרים וגו'. ואע"פ שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פי"א) שהרבה נבואות לעתיד מתפרשות בדרך משל, זה בדברים שנראים מחוץ לגדר הטבע (כמו "וגר זאב עם כבש") אבל נבואה כגון זו אין סיבה להוציאה מפשוטה. ואמנם הרמב"ם עצמו לא כתב בזה דבר מפורש בהלכות מלכים, ורק כתב "ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה, וכל המעדנים מצויין כעפר" – דהיינו שהשפע יאפשר לעסוק בתורה בנחת, ולא הזכיר שאומות העולם יפרנסו את

הסיפור החסידי

רבי אברהם מסלונים | רבי בהתאמה אישית

רבי אברהם וינברג מסלונים (נפטר בי"א מרחשוון תרמ"ד), המכונה ה"יסוד העבודה" על שם ספרו, היה מייסדה של חסידות סלונים. נולד בשנת תקס"ד לרב יצחק מתתיהו, שהיה מקורב לרבי אשר הראשון מסטולין. בצעירותו התקרב לרבי נח מלכוביץ' ולאחר מכן לממשיך דרכו רבי משה מקוברין. לאחר פטירת רבי משה הנהיג עדה בסלונים.

כתב חיבורים רבים, וספרו החשוב "יסוד העבודה" נמנה בין ספרי החסידות הבודדים שלא נכתבו על סדר פרשיות התורה, אלא כמשנה סדורה המבארת את עיקרי תורת החסידות. כקודמיו בשושלת לכוביץ'-קוברין-סלונים, גם הוא נודע בזיקתו המיוחדת לארץ ישראל ויישובה, ועמד בנשיאות כולל רייסין התומך ביהודי הארץ. כמו כן עודד רבים מחסידיו לעלות לארץ ישראל. רבי אברהם אף שלח שלשה מנכדיו הצעירים לעלות לארץ בעודם בני 13 שנים בלבד. כאשר התפלאו מקורביו על צעדו זה אמר כי "תבוא תקופה של הסתר נורא... וברצונו שתתקיים פינה של חבורתנו בא"י כדי שיהיה סביב מי להתלכד". לימים התברר, כי בצעד זה אכן הבטיח את המשך מורשתו – מתוך אותו גרעין שבה וצמחה לאחר השואה חסידות סלונים.

במקום המתאים לו באמת. על פי רבי אברהם מסלונים, אל לו לחסיד לבקש גדולות. אם ינסה לאמץ לו רבי נעלה ממידתו, סופו לקמול בשל ריבוי האור, כצמח עדין הנחשף לאור שמש עז וישיר.

בדומה לכך מסופר, כי אדם אחד תמך זמן רב ברבי ר' זושא מאניפולי. בשומעו שהרבי עצמו נוסע אל המגיד ממזריטש – החל לתת לו צדקה במקום לרבי זושא. להפתעתו, תחת הברכה ששרתה בעסקיו קודם לכן, החלו רווחיו להתדלדל... כשתמה החסיד בפני רבי זושא על חוסר ההיגיון שבכך, השיב לו: "כשנתת את כספך לזושא, מבלי לדקדק אם ראוי הוא לכך, גם בשמים לא דקדקו עמך. אולם כשהתחלת לבקש לך 'מיוחסים', אזי גם בשמים עשו כך"...

אמנם, לא כל הצדיקים מסכימים לקביעה הזו. מפורסמת אמרתו של רבי נחמן מברסלב זי"ע, לפיה החולה הגדול ביותר (קרי, היהודי התלוש והרחוק ביותר), זקוק לרופא (הוא

לאחר הסתלקות ה"בית אהרן" מקרלין [נכדו של רבי אהרן הגדול], בא אחד מגדולי חסידיו אל רבי אברהם מסלונים ורצה להתקשר אליו כתלמיד. בעל "יסוד העבודה" דחה אותו בשתי ידיים, באומרו: איני יכול לקבל אותך, כי אינך שייך לכאן משרש נשמתך. הוסיף הסלונימער וביאר: חז"ל אומרים שעל כל עשב ועשב יש מזל שמכה בו ואומר לו 'גדל!'. העשבים הם החסידים, והמזל הוא שרש הנשמה וגם הרבי שהוא הנשמה הכללית, שרש לכל נשמות חסידיו. אין יהודי בעולם שאין לו רבי [בין אם הוא מכיר בכך ובין אם לאו], שמכה בו ואומר לו גדל. כאשר עשב שגידולו מן הירח [כפירוש הפסוק "גרש ירחים"] יוצא אל אור השמש, לא רק שלא יועיל לו אלא ייזק מכך... בדבריו רמז רבי אברהם לחסיד (באופן של "ויגבה לבו בדרכי הוי'"), שאפילו אם ההבדל בינו לבין ה"בית אהרן" הוא כיתרון אור החמה על אור הלבנה – עליו להישאר ער: יהודה הס

הרבי) שאין למעלה ממנו.

נשים לב שרבי אברהם עצמו משמש כ"לבנה" לרבו שלו – הוא רבי משה מקוברין. רבי משה מקוברין נודע כאיש אמת תובעני, שקשה לעמוד במחיצתו. אמירותיו ותפילותיו היו כאש להבה, וכך תבע גם מחסידיו. בעל יסוד העבודה, לעומתו, הוא בין המסודרים והמאופקים שבאדמו"רי פולין. ספרו מתאפיין בגישה של "כלים" ודרכי עבודה, יותר מאשר התעוררות הנפש.

יחס זה בין תלמיד לרבו חוזר על עצמו במקרים רבים: הרב מוריד לעולם אור גדול, תוהי, שקשה מאוד להכיל אותו. לאחר מכן בא התלמיד ומתווך בינו לבין העולם, בפעולה של "כלים דתיקון". רבי נחמן עצמו אמר כי אלמלא ר' נתן, לא היה נשאר מכתביו אפילו דף אחד.

במובן מסוים, הצדיק ה'תוהי' הוא מעין בעל תשובה, המגלה בעולם אור חדש, אך בסופו של דבר – למרות מעלת בעלי התשובה – נדרש צדיק שיישב בעולם באופן מתוקן את האור הזה (כך התבטא הרבי שאחרי ביאת המשיח, שבא להחזיר את כולם בתשובה,

בסופו של דבר יחזרו כולם להיות צדיקים...). את המשיח צריך להביא באופן של "אורות דתהו אבל בכלים דתיקון" – ליישב את האורות דתהו בכלי התיקון.

כך התבטא רבי משה מקוברין עצמו, הצדיק ה'תוהי' יותר, אודות מעלת תלמידו המתוקן, בעל ההילולא שלנו:

פעם הביא בעל יסוד העבודה את נכדו, שמואל (לימים בעל ה"דברי שמואל" מסלונים), אל רבו כדי שיברכו. הרבי מקוברין פנה לילד הקטן בשאלה – 'שמואל, מי הוא המשיח?'. הנכד ענה ספונטנית, כחסידי אמת – 'הרבי' [אתה] הוא המשיח. השיב לו הרבי – 'יהודי כמו סבא שלך, צדיק גמור ושומר הברית בתכלית, הוא שראוי להיות המשיח'. כעבור זמן לא רב הסתלק הרבי מקוברין ובעל יסוד העבודה נבחר להנהיג תחתיו.

בדבריו החדיר הרבי יסוד חינוכי חשוב לילד שמולו – עם כל ההתפעלות מאורות דתהו (המאפיינים צדיק 'בעל תשובה'), בסופו של דבר נדרשים לגאולה כלים דתיקון (המאפיינים צדיק 'צדיק', שומר הברית בתכלית).

מענות ותשובות

אהבה ואחדות בין התלמידים

איך מוסיפים אהבה וקשר בין התלמידים בכתה? מבואר בקבלה שמה שמחבר בין אנשים בעולם התיקון הוא פעולות משותפות – אהבה ואחדות נולדות דווקא מתוך פעולה משותפת. ההסבר לכך בחסידות הוא שהחיבור וההתכללות נעשים דווקא מכח הכלים, ולא בין האורות בפני עצמם. לכן חשוב ביותר לייצר כלים ולעשות דברים טובים ביחד.

תיקון המידות ע"י קיום מצוות מעשיות

שמעתי בשיעור של הרב שהמעשה לא מתקן את המידות ממילא. איך הדבר עולה בקנה אחד עם מה שנאמר בספרי המוסר ש"אחרי המעשים נמשכים הלבבות", וכן עם דברי הרבי ש"המעשה הוא העיקר" ועם גישתו בנוגע ל"מבצעים" שזיכוי יהודי במצוה מעשית יכול לשנות אותו לגמרי? ודאי שיש השפעה למעשים על המידות, אבל לא בהכרח שהמצוות והמעשים הטובים שהאדם מקיים בפועל, יתקנו דווקא את המידות הלא טובות שלו. לכן יש ספרי חסידות ומוסר שמדריכים את האדם ומלמדים אותו מהן מידות מתוקנות. בלשון הרמב"ן (ויקרא יב, ט) אפשר להיות "נבל ברשות התורה" גם מבחינה מידותית, עיי"ש. אם יש באדם תמימות ושפלות, אזי מעשי הטובים יותר משפיעים על המדות, אבל אם יש באדם גאווה, המעשים הטובים לא כל כך פועלים לשנות את מידותיו, שהרי הוא עצמו (הגאווה והישות שלו) חוצץ בין המעשים לבין מדות הלב.

ברכה למדריכות הנכנסות בתנועת 'באתי לגני'

ברכה להצלחה רבה בהדרכת בנות ישראל לחיים (לשון תענוג) של תורה וחסידות.

האמונה בחיבור התורה והמדע

יש לי חבר, פסיכולוג דתי ואפילו חסיד, שאני מנסה לעניין אותו בתורת הנפש של החסידות ובחיבור בין תורה למדע, אך הוא גורס הפרדה מלאה בין חייו המקצועיים לבין שמירת התורה והמצוות שלו. מה אפשר לומר לו?

יש אנשים שפשוט לא מאמינים שיכול להיות קשר אמיתי, זיקה אמיתית, בין תורה למדע (במקרה שאתה מתאר – בין תורה לפסיכולוגיה מקצועית, ה'מדע' שאמור להיות הכי קרוב לתורה, בפרט לפנימיות התורה שכולה חותרת להבנת כוחות נפש האדם לעומק).

אי-האמון הזה דומה למי שאינו מאמין שיתכן שידוך אמיתי בין איש לאשה, בקדושה ובטהרה עם אהבה שאינה תלויה בדבר.

בלשונו של רבי עקיבא (שאמר לחבריו שנכנסו אתו ל"פרדס"), אנשים אלו עוד לא הגיעו למקום שנקרא "אבני שיש טהור", בו אין הבדל כלל בין "מים למים" (בין מים עליונים, תורה, למים תחתונים, מדע).

הסוד של "אבני שיש טהור" קשור לטהרת המשפחה, ועל כן התיקון הוא ללמוד ולהדר יותר בהלכות ובפנימיות הסודות של טהרת המשפחה.

שתלמד היטב את השיעור במקורו [ניתן לקבלו במייל המופיע בגב החוברת].

עליות וירידות לנשמה

למה יש לנשמה שלי כל כך הרבה עליות וירידות (כפי שאני חווה, לדוגמה, בקשר שלי לתורה)?
לכל אחד יש אות בתורה וגם פסוק מיוחד בתנ"ך ששייך לו. אולי הנשמה שלך באה מהפסוק בתהלים קז, כו ("יעלו שמים ירדו תהומות..."). אם כן, סגולה שתקרא לעתים קרובות את הפרק הזה בתהלים - הפרק העוסק ב"ארבעה צריכים להודות" - ותודה תמיד לה' על הנסים שהוא עושה עמך.

רבי-משפיע-צדיק-גיבור

הרב לימד שלכל יהודי צריכות להיות ארבע דמויות בחייו – רבי, משפיע, צדיק וגיבור – האם הכוונה היא שכל הזמן הוא שואב את השראתו מכולן יחד, או שיייתכן ובתקופות מסוימות הוא יתחזק יותר מדמות אחת מבין הארבע ובתקופות אחרות מדמויות אחרות? פשיטא שישנן תקופות בחיים בהן שואבים השראה בעיקר מאחת מהדמויות, אך כאשר אדם זוכה שיהיו לו את כל ארבע הדמויות (וכמבואר בשיעור לא תמיד הם ארבעה אישים שונים), אזי הרושם-הצירוף של דמויות אלה נשאר על כל החיים. ראוי

מתמטיקה בפרשת השבוע

מארץ כנען לארץ ישראל

עב ריו אותיות **ויעבר**, **רפח** הוא הרבוע הכפול (של זה). כלומר, שתקון כל **רפח** הניצוצים מתרחש כבר במלה הראשונה הפסוק. לבד מהמלה הראשונה, ערך שאר הפסוק שווה 2080, כאשר 2080 הוא המשולש של 64, סכום המספרים מ-1 עד 64 (ראינו שהפסוק כולו כפולה של 64) וכן י פעמים **יצחק**.

"רבווע" קסם

אברם הולך "עד מקום שְׁכֵם עד אֵלוֹן
מִזְרָה". כשנציב את שני הביטויים הללו בצורת
ה"רבוע" נמצא בו תופעות יפות:

שְׁכֵם	מְקוֹם
מוֹרָה	אֵלּוֹן

מָקוֹם	שָׁכֶם
אֵלוֹן	מוֹרָה

338 או הו' פע' אחד (ב פעמים אחד ברבוע).

יחד הם עולים 884 שהוא **חיים** פעמים **אחד**.
אבל גם מלמעלה למטה: **מָקוֹם אֵלּוֹן** שווה
273 שהוא חצי 546 ואילו **שָׁכֶם מוֹרָה** שווה 611
ערך **תוֹרָה** ששווה גם **אַהֲבָה** או **אָחָד** פעמים
בְּטוֹל כנודע. תורה היא לשון הוראה בחינת
המלה מוֹרָה, וכן בארז"ל, שָׁכֶם הוא סוד
ה"כתף", יחוד הזכירה של דברי תורה).

צורת הפסוק

בפסוק 45 אותיות ואפשר לציירו כמשולש

ו י ע ב ר א ב ר מ של 9:

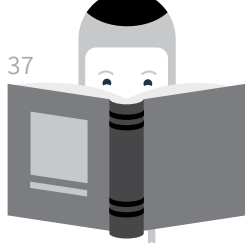
האותיות בפנות הן **וּס ש כ ם ע ד**
צוּם ששווה **אָז** פעמים
טוב. שאר הצורה עולה 2232
ששווה **אָז** פעמים 279 וכן **ב**
פעמים **בְּרֵאשִׁית בְּרָא** (וכן, **כְּתוּב**)
מַלְכוּת ועוד; רק המלים **עַד מְקוֹם שְׁכֶם** עצמן
(שוות **כְּתוּב**).

בפתח הפרשה אברם מצטווה ללכת אל הארץ אשר יראה לו ה'. כבר בהליכתו הראשונה בארץ הטמיע בה אברם את מצבה השלם כשהיא נקראת "ארץ ישראל". בחסידות מוסבר היטב כיצד כיבוש שבעת עמי כנען מרמז גם על המשימה המרכזית בחיי הנפש של האדם, והיא הכנעתן (לשון כנען) של שבע המדות של הנפש הבהמית והפיכתן למדות אלוקיות (לשון ישראל).

הפסוק המתאר את הליכתו הראשונה של
אברם בארץ הוא, וַיַּעֲבֹר אֲבְרָם בְּאַרְץ עַד מְקוֹם
שְׁכֵם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְּנַעֲנִי אֶזְרָא בְּאַרְץ (בראשית
יב, ו).

והנה, שתי התבות הראשונות ושתי התבות האחרונות בפסוק, **וַיַּעֲבֹר אַבְרָם... אֶזְרָא** שווה ביחד **אַרְץ יִשְׂרָאֵל**, 832. ליצחק, זרעו של אברם שהבטיח לו ה' שיוולד לו בארץ ישראל, זיקה מיוחדת לארץ ישראל, מה שניכר מכך שכל חייו גר בה ולא הורשה לצאת ממנה. והנה, **אַרְץ יִשְׂרָאֵל** שווה 4 פעמים **יִצְחָק**, וממילא ממוצע כל תבה ב"**וַיַּעֲבֹר אַבְרָם... אֶזְרָא**" שווה **יִצְחָק**. ועוד, **יִצְחָק** ברצוא ושוב (סוד ארץ החיים, כמו שנאמר **"וְהַחַיִּיתָ רְצוּא וְנָשׁוּב"**, דופק החיים) **י יצ יצח יצחק צחק חק ק** שווה גם הוא **אַרְץ יִשְׂרָאֵל**. ערך הפסוק כולו 2368 שווה 37 (**הָבֵל** או **יְחִידָה**, שרש יצחק, כנודע) פעמים 64, כאשר 64 בעצמו הוא הרבוע של **אָז** המלה השניה לאחרונה בפסוק. המלים **וְהַכְנַעְנִי אֶזְרָא** שוות 512 או **אֶזְרָא** פעמים 4 פעמים **אֶזְרָא** (8³).

ועוד, בלקוטי תורה לאריז"ל כתב שכוונת
ו"יעב"ר הוא **רפח** המתחלק לשני החלקים

אברהם אלהיך

המדור לילדים

אברהם אבינו הלאה. הוא אוהב את כל בני האדם ורוצה תמיד לתת להם את הכי טוב שאפשר. נו, ומהי המתנה הכי טובה שאפשר להעניק? כמובן, את האמונה בה' ואת האהבה אליו. זו הסבה שה' מכנה את אברהם אבינו "אברהם אלהי".

"תגיד, אתה חבר שלי?"
 "בטח, מזמן. למה, קרה משהו?"
 לא, הכל בסדר. רק רציתי לבדוק... תגיד, נתקעתי בלי כסף. תוכל לשלם עלי?"
 "כן, בטח, כמה אתה צריך?"
 "אההממ... כמה שאצטרך... אתה עדין חבר?"

הלוח ונסוח הברית

אברהם המאמין מגיע לארץ ישראל ושם ה' מבשר לו כי זו הארץ עליה דבר – "לורעה אתן את הארץ הזאת". אבל אברהם לא עוצר. אברהם אבינו אף פעם לא עוצר, הוא תמיד מתקדם. לאן? לשון הפסוק היא "ויסע אברהם הלוח ונסוע הנגבה". 'נגב' הוא פנוי לפיון הדרומי, והפנויה הפשוטה היא שמסעו של אברהם המשיך לכוון דרומה של ארץ ישראל – מהעיר שכם לבית אל ומשם לארץ מצרים.

זהו הפרוש הפשוט, אבל אנו יודעים כי בכל דבור ואות שבתורה צפונים סודות עמוקים. בתורת החסידות מספר, שההליכה של אברהם אבינו דרומה היא בעצם המאמצים וההתקדמות שלו, מדרגה אחר מדרגה, "הלוח ונסוע", בעבודת ה'. ומהי העבודה המיוחדת לזו?

אברהם, אבינו הראשון, הוא גם המאמין הראשון. לבד, נגד הזרם, מול כל בני משפחתו ואנשי ארצו, מבלי לחשש מה לאמרו עליו, הוא מפרסם בעולם את האמונה בה'. אמונתו בה' חזקה עד כדי כך, שבגיל לא צעיר בכלל הוא קם ועוזב את כל המכר בסביבתו והולך בצווי ה' אל הלא-נודע – "אל הארץ אשר אראך". ללכת אחרי משהו בלי לשאל שאלות, וגם אם אני לא בדיק מבין עד הסוף – זו מדת האמונה.

זו הסבה שאברהם אבינו מכנה "ראש כל המאמינים".

מה מרגיש אברהם בלבד? את האמונה העצומה שלו מגלה אברהם אבינו במדת האהבה הגדולה שלו. הוא יודע כמה טוב ה' ומרגיש בלבד עד כמה הוא אוהב את העולם שבא ומעניק לו עד בלי גבול. את האהבה הזו מעביר

כמובן, מדת האהבה!

תורה או לעזר לחבר, ועלי להגביר את החשק הזה ולפעל מכוחו כמה שיותר, עם כל הלב. אבל מה הפונה שעלי לעבד את ה' גם עם... היצר הרע? הוא הרי מנסה תמיד להפריע לי!

לאהב את ה' עם היצר הרע פרושו להתגבר עליו ולנצח אותו. בכל פעם שמגיע היצר ומנסה להסיט אותי מהדרך הנכונה והטובה זה סימן שה' נותן לי ברגע זה כח לגבר עליו. "מה הוא עומד פה באמצע הדרך? למה הוא חוסם אותי ומפריע?". זו ההרגשה בלב שלי כאשר אני נתקל בו, ואז אני מגלה כמה אני אוהב את ה' עם היצר הרע, עם הדחיה שלי אותו.

כח נפש

כאשר אני מתפלל בכונה או מתגבר ולא טועם ממתיק שאין עליו פשרות מהדעת אני אוהב את ה' מכל הלב, וזו מדרגה גדולה וחשובה, אבל יש אהבה לה' הרבה יותר גדולה. מהו הדבר היקר ביותר לאדם? החיים שלו. ומה יותר יקר מהחיים? ה' בעצמו. יהודי מוכן בכל רגע למסור את נפשו על קדוש ה', משום שאת ה' הוא אוהב יותר בכל דבר אחר.

נכון, לא כל אחד מאתנו התבקש להחליט האם להשתחוות לפסל או לקפץ לאש ולהשרף. אלו מקרים השמורים לאנשים גדולים ולזמנים מיוחדים, כמו אברהם אבינו בכבשן

איה אני יודע? כי ימין תמיד קשורה עם אהבה וחסד. את מעשי הצדקה אני עושה בימין. כאשר אני מחבק את החבר אני עושה זאת באמצעות ידי הימנית – אני שולח אותה לעברו אוסף אותו ומקרב אל גופי. "שמאל דוחה וימין מקרבת". ומה הקשר בין הימין לכיוון דרום? כאשר אני עומד עם הפנים קדימה לכיוון מזרח [ואגב, בתורה מכנה המזרח בשם 'קדם'] אמצא תמיד את הדרום לימני.

אם כן, אהבתו של אברהם את ה' הולכת ומתחזקת, הולכת ומעמיקה. אנחנו, בניו של אברהם, רוצים ללכת בדרך ולהעמיק את האהבה שלנו לה' יתברך. לשם כך נתבונן בצווי על אהבת ה', המופיע בתורה בשלוש מדרגות: "בכל לבבך", "בכל נפשך", "בכל מאדך".

כח אהבה

יש לי שתי אוננים, שתי עינים. גם ידים ורגלים יש לי שתיים, אבל לב יש לי רק אחד. אז למה פתוב שצריך לאהב את ה' עם כל הלבבות שלי – "בכל לבבך"? למה לא פתוב "בכל לבב" או "מכל לבב"? חז"ל מלמדים אותנו כי את ה' יש לאהב עם שני היצרים השוכנים בתוך הלב – יצר טוב ויצר הרע. רגע, לאהב את ה' עם היצר הטוב אני מבין. יש לי חשק לעשות מעשים טובים, ללמד

אָבֿל אָנִי מוֹכֵן לְהַפֿל. אָנִי הוֹלֵךְ לַחֲיוֹת עַל
קִדּוּשׁ הַשֵּׁם!

מִסְתַּבֵּר שְׁלֵחוֹת כֶּךָ קָשָׁה לֹא פָחוֹת
מֵאֲשֶׁר לָמוּת. רַבִּי עֲקִיבָא חָפָה כָּל יָמָיו
לְהִגִּיעַ לָרֶגַע הַגָּדוֹל בּוֹ יוֹכֵל לְמַסֵּר אֶת
נַפְשׁוֹ וְלָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. וְכֵן הָיָה,
הוּא לָמַד וְהִפִּיץ תּוֹרָה עַד שֶׁנֶּאֱסַר וְנִרְצַח
בְּאַכְזָרִיּוּת, תּוֹךְ כִּדִּי שֶׁהוּא קוֹרָא אֶת
הַקְּרִיאָה הַנִּצְחִית "ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד".
אָבֿל לְאַבְרָהָם אָבִינוּ הָיְתָה דֶּרֶךְ שׁוֹנָה,
הוּא כָּלֵל לֹא יָחַל לָרֶגַע הַזֶּה. כַּמּוֹכֵן,
הוּא מוֹכֵן הָיָה לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל רֶגַע,
אָבֿל לֹא עַל כֵּן הָיְתָה נִתְּנָה דַּעְתּוֹ. מָה
שֶׁהִטְרִיד אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ הוּא אֵיךְ אוֹכֵל
לְפָרֶסֶם אֶת שֵׁם ה' בְּעוֹלָם? מָה עוֹד עָלִי
לַעֲשׂוֹת לְשֵׁם כֶּךָ?

שְׁנִיזָּכָה לְאַהֲבָה אֶת ה' בְּלִי גְבוּל

וּבְכָל ה'מָאֵד!

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמִבְרָךְ!

רָצִי

הָאֵשׁ אוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וּמִסְרָקוֹת הַבְּרִזָּל,
אָבֿל כָּל אֶחָד מֵאֲתָנּוּ יָכוֹל לְקַבֵּל מֵהֶם
הַשְׂרָאָה וְחֹשֶׁק לְאַהֲבָה אֶת ה'. אִם אֲפָשֶׁר
לְוִתֵּר עַל הַחַיִּים לְמַעַן ה' הֲאִם לֹא אֲוִתֵּר
עַל הַמִּמְתָּק?

כֶּכָּל מָאֵד

הָאִם יֵשׁ מִשְׁהוּ יוֹתֵר גָּדוֹל מֵאֲשֶׁר
לְוִתֵּר עַל הַחַיִּים וְלְמַסֵּר אוֹתָם עַל קִדּוּשׁ
הַשֵּׁם? מָה כֶּכָּר יָכוֹל לְהִיּוֹת יוֹתֵר? הִיִּיתִי
חוֹשֵׁב שָׂאִין, אָבֿל בְּפֶסֶק שְׁלָנוּ מוֹפִיעָה
מִדְּרָגָה נּוֹסֶפֶת שֶׁל אֲהָבָה לַה' – "בְּכָל
מָאֵד". מָה הַכּוֹנֵה שְׁצָרִיךְ לְאַהֲבָה אֶת ה'
עִם כָּל ה'מָאֵד שְׁלִי?

'מָאֵד' פֿרוּשׁוֹ לֹא רַק כָּל מָה שֵׁיט
לִי, אֲלֹא גַם כָּל מָה שֵׁיחִיָּה לִי. לְאַהֲבָה
אֶת ה' עִם ה'מָאֵד שְׁלִי הַכּוֹנֵה לְהִיּוֹת
מוֹכֵן לַעֲשׂוֹת עֲבוּרֵי כָּל מָה שֶׁאֲתַבְּקֵשׁ
וְלְהַמְשִׁיךְ לְדַבֵּק בּוֹ גַּם אִם יִקְרָה לִי מָה
שִׁיְקָרָה. אֵין לִי שׁוּם מִשְׁגַּח מָה בְּדִיּוֹק,

שְׂאֵלַת הַשְּׂבוּעַ

מָה הַכּוֹנֵה לְאַהֲבָה אֶת ה' בְּכָל ה'מָאֵד שְׁלִי?

בֵּין הַפּוֹתָרִים נִכּוֹנָה יִגְרַל מִשְׁחַק קֶפֶסָה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשִׁלַּח לְדַא"ל maosime@gmail.com אוֹ בְּטֶלְפּוֹן 079-9211452

עַד יוֹם ב' הַקְּרוֹב. הַזִּכָּה מִהַשְּׁבוּעַ שְׁעָבָר: מֵרִים דּוֹרוֹן חֲרָשָׁה

הַפְּרָסִים כַּחֲסוּת:

צעצועי רזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

**שיעור
והתוועדות חסידיית**

עם הגאון החסיד

**הרב
יצחק גינזבורג
שליט"א**

יום ראשון י"ב מר-חשון

פתיחת שערים 20:00

עזרת נשים פתוחה

**בני
ברק**

אולמי קונטיננטל
בן יעקב 21